

21 ...

~~G VI 28~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VI-56 VITEBERG.
SIGNAT. CLDCCCXIII.

17

LABYRINTHVS
Variarum & inter has periculofarum
aliquot opinionum
De
POTESTATE
ROMANI EPISCOPI,

Cujus hac initia
Spiritu Sancto largiente vires,

PRÆSIDE
PAULO RÖBERO D.

Profess. Past. & Superint. V Viteb.
*Pro licentiâ honores in SS. Theologia Doctores
adeundi defendenda in se suscipient*

M. JOHANNES KOTZEBUE MAGDEBURGEN-
sis Ecclesiæ Patriæ ad D. Jacobi Pastor,
Consist. Assessor, Scholæ Ephorus.

M. BALTHASAR FURMANUS, Ecclesiæ
Clödenfis Præpositus & Superintendens;

*In Auditorio Theologico ad diem 4. Decembr. an 1628. horis
ante ac pomeridianis*

WITEBERGÆ

Typis JOHANNIS HAKEN, ANNO 1628.

*Natalium splendorē, virtutum eminentiā, meritorumq; publicorum in
Patriam copiam Nobilissimo viro,*

**Dn. CASPARO à Schönberg/ in Pülznig vnd Gützig & hæredita-
rio, Magni Electoris Saxonie JOHANNIS GEORGII &c. Con-
siliiorum secretiorum Directori, per Dei gratiam, felicissimo,
& Judicij Appellationum, quod est in Electorali aulā
Sax. Dresdensi, Præsidi Magnifico;**

NEC NON

**Protosynedrii Ecclesiastici Dresdensis Præsidi & Assessores
eminentissimis;**

Nobilissimo, & Strenuissimo Viro,

**Dn. Friderico Miesch/ in Reichenbach & Griesen hæreditario, aulæ
Elect. Dresd. Consiliario, Judiciiq; appellationum Assessori &c.**

*Reverendissimo, Nobilissimo, Admodum Reverendo, Magnifico, Am-
plissimo, Consulissimo & Excellentissimo Viri,*

**Dn. Matthiæ Hoë ab Hoënegk, in Gönßdorff / Ober & Niedere
Bachwis hæreditario, S.S. Theologiæ Doctore celeberrimo, Sa-
cri Palatii Lat. Comiti splendidissimo, Serenissimo Electori à Sacris
Confessionibus, consilijs & concionibus primarijs,**

**Dn. Ægidio Strauchio, S.S. Theologiæ Doctore Eximio, Ecclesiæ
Dresdensis Pastori & Vicinarum Superintendenti vigi-
lantissimo,**

**Dn. Leonharto Köppelio, Jcto. insignissimo, Serenissimo Ele-
ctori Sax. ab Appellationum Consilijs,**

Dn. Nicolao Helfrichio, J. U. Doctore celeberrimo,

*Dominus Mæcenatibus omni officiorum ge-
nere submisso semper excipiendus,*

Salutem & obsequia;

Uod de aulâ in veteri versu est, Generosâ
Nobilitate, perquâm Reverendâ Dignitate,
Consiliis, usu rerum, varijsq; meritis eminentissi-
mi Viri, Patroni Spectatissimi;

*Multos beavit aula, plures perdidit,
Quin hos & ipsos, quos beavit, perdidit:*

id, quanquam à veritate non adeò alienum esse justo commen-
tario doceri poterat, rectius tamen, meo iudicio, asseritur atque
usurpatur de MILITIA:

*Multos levarunt arma, plures deprimunt,
Imò hos & ipsos, quos levarunt, deprimunt.*

Omninò enim executio seu expeditio bellica, quamvis aliquos
spolijs, licentiâ & honoribus, beare ad tempus soleat, plures ta-
men ex utraque militantium parte, (utriusque enim poena est
bellum) imò etiam non-militantes miserrimè pessundat, discer-
nat, enecat. Quin & illi sæpè, qui bellicâ fortunâ vel ad cœlum
elati sunt, ut digito illud tangere videantur, tantò gravius da-
mnum accipiunt, quàm illi quibus dederunt, quantò exitiosius
est conscientie ac famæ jacturam facere, quàm vitæ aut faculta-
tum. Sanè neque militiam neque milites omnes detestamur,
sed dolemus paucissimos esse, qui sic militent patriæ, ut simul
Christo serviant, ac non potius probro sibi ducant, in militiâ
probum esse.

Hinc adeò fit, ut sancti Patres iniquiora interdum iudicia de
bellis, seu de bellatoribus potius, ferre videantur. Ita sanè S. Cypri-
anus, martyr & Episcopus celeberrimus lib. 2. ep. 2. *Cerne tu inie-
ra latronibus clausa, maria obsessa prædonibus, cruento horrore castro-
rum bella ubiq; divisa. Mædet orbis mutuo sanguine, & homicidium
cum admittunt singuli, crimen est, virtus vocatur, cum publicè geritur.*

(S) 2

Im.

Impunitatem sceleribus acquirit non innocentia ratio, sed sevitia magnitudo. Quibus de verbis hoc iudicium tulit Erasmus: *Videtur nullum facere discrimen inter homicidium & bellum, nisi quod hic publice occiduntur plures; verum hoc intelligendum de bello iniusto, cuius modi sunt plerique; & haud scio, an omnia, ut nunc quidem geruntur.* Ac propterea idem Erasmus in Pontifices graviter nonnunquam invehitur, quod bellorum spargant semina. Ita enim ad quaestionem Hedibiae primam ab Hieronymo solutam tom. 4. p. 70. *Atqui ad haec Pontifices condonationibus admissorum invitant & cœlum promittunt cadentibus. Sed Hieronymus Pauli doctrinam secutus ad illa temporare respexit, non ad haec, in quibus omnia fere diversa sunt. Olim trucidabantur Christiani, nunc trucidant: olim deijciebantur possessione, nunc alios deijciunt.* Et ad quaest. undecimam: *Longè alium triumphum Christianorum fecit, quam nunc vulgo querunt. Vidimus enim triumphos aliquot Julij secundi, multum ab hac formâ discrepantes, ac significat, apostolicos viros sanguine vincere oportere, non armis, & Christianam religionem optimè defendi sanguine.* Neque Julium secundum modò, sed alios quoque Pontifices arma juvisse, verus Cantilena est, multo Christianorum sanguine decantata. Quàm cruenta Saturnalia ediderunt, funestasque tragedias, de unico illo capite, non politico Christiano Magistratui, sed sibi competere, investituras Episcoporum ac confirmationes. Quot principes concitavit Pontifex in bellum contra Electorem Moguntinum, nolentem consentire in postulatum iniquissimum, sine Pontificis consensu. Electores Imperij non convocandos esse. Intelligerent utinam & Catholici & nostri, quibus in periculis versentur. Sanè non cadere in vulgarem prudentiam, quid moliantur pacis quidam turbatores, rectissimè scripsit magni nominis auctor.

Ut igitur quò volo deveniam, Patroni maximi, quemadmodum bello nulla est salus, Christianorum praesertim in Christianos, sicut bonus quisque in votis unice habere debeat, reprimi tandem à Deo omnem militiam, omnem malitiam; ita vicissim

arma.

armatura nostra literaria, summo operè urgenda est, & ad illam maxi-
mè hodie necessariam pro salute hominum omnes vires con-
ferendæ. Utinam omnes prophetarent, omnes profunditatibus dia-
boli resisterent, omnes, qui non remum sed calamum ducere
didicerunt, fidei rationem redderent ac defenderent! Sanè
non licet nobis tam beatis esse, ut officio defuncti videamur,
si ad ædificandam Solymam camenta conferamus aut dige-
ramus, sed alterâ manu opus faciendum est, alterâ tenendus gladius
(Neh. 4. 17.) gladius, inquam, Spiritus, qui est verbum Dei (Eph. 6. 17.)
ut contradicentes possimus arguere (Tit. 1. 9.) Multi sunt, qui reli-
gionis dissidia tanti non esse censent, ut pericula fortunarum vel
capitis propterea subeunda sint; longè scilicet circumspicius
hodie loqui adversarios, & è tenebris ferè emeruisse, ut consul-
tum minimè sit, ob residuas aliquot controversias cælum terræ
miscere velle. Hoc verò an non sit supra sapientiam sapere,
lupum metuere, Christum cum Belial conciliare, tepidum esse,
perizonia nectere, cordatus quivis æstimet. Nobis placeat Davi-
dis sinceritas, hoc trigono conclusa: Credidi, propter quod locutus
sum, ego autem humiliatus sum nimis (Psal. 116.) Ita sanè ubi fides in
corde est, professio erumpit in verba, comite licet tribulatione ac
martyrio. Sunt, qui satis jam librorum proflare putant, ac tutius
esse mortuorum παρηγοίαν opponere adversarijs, quàm vivorum
σώματα καὶ χεῖρα, quid enim? si nostrâ importunitate tum no-
bis tum toti Ecclesiæ creemus periculum? Ego & si concesserim
fatis librorum prodijisse, imò vel unicum illum, quo Protestan-
tes explicant causas recusati Concilij Tridentini, tantum habere
nervorum, ut nemo qui attentè legat, sine stimulo conscientiz
vel fieri vel esse possit Romano-Catholicus; tamen lupis ovilia
perdentibus nos esse debere Mutios, Tacitos, Silios, nego atque
pernego, ut quis sit πονηρὸς καὶ οὐκ ἐκτρέφεται. nō suadeo, sed ne tamen πῶς αὐτοῖς
sit, moneo. In oculis versentur heroica magni Lutheri verba:
in c. 45. Genes. Et ut maximè sinat vitam. bona, uxorem, liberos eripi à
Εσά aut Turcâ, Quid sit? Tollitur præsens vita, ut restituatur alia &

longè melior. Quia Deus potest dare, & dabit haud dubiè plura quàm
unquam largitus est.

Hoc verò tempore imprimis necessaria est hæc doctrina, quo videmus
Pontificem cum suis complicitibus crudeliter fremere & servire, multos ho-
nos & sanctos viros cum uxoribus & libris in exilium agi, omnibus bonis
exui, & atrociter trucidari, similiter & Turca grassatur immaniter.
Itaq; in mediâ morte versamur, & mundus ruinam minatur. Sed Do-
minus vivit. Omnia sunt creatoris, qui est Pater omnipotens. Non
igitur respiciamus magnitudinem calamitatum & potentiam eorum, qui
persequuntur nos, nec nostra, aut conjugum & liberorum, pericula nos ter-
reant, sicut Joseph non spectat carcerem, infamiam, mortem, tristissimâ
& horrendâ objectâ, sed pendet ex verbo & credit in Patrem omnipoten-
tem. Quod si Turca aut Papa viros nos deglutiant, quid faciunt? Mer-
tem, miseras & erumnas nostras absorbent, & commutant hanc calami-
tosam vitam cum aternâ, si modo credimus in Patrem Omnipotentem.
sed interim destruitur religio, inquires? Quid tum postea? Was ligt
daran/lasß Gott walten vnd dafür sorgen. Domino id curæ
erit, ut Ecclesia servetur, & sanctum semen in terris. Certè Joseph mitte-
batur ad Egyptios, barbaram & impiam gentem, & ignaram Dei, ubi
ingens periculum erat, ne pravis dogmatibus & superstitione animus te-
ner imbutus seduceretur. Sed exitus testatur, illam ipsam missionem &
periculum fuisse causam plurimorum bonorum. Ita possibile est Deo, ut
aliquos etiam ex nobis servet, qui sint seminarium Ecclesie, Turcæ & ho-
stibus Dei pessundatis. Non enim alio fine finit eos furere & grassari,
quàm ut destruantur & pereant. Interea tamen Evangelij lux paulatim
magis & magis propagatur. Nos modò pergamus credendo, docendo, pati-
endo, moriendo. Nam & ipsis quoque pereundum erit. Sic nihilominus
tu trucidaris, inquires? Quid tum? scio mihi discedendum esse ex hac vitâ,
idèò nihil moror sive à Papâ, sive à Turcâ occidar. Ego credo in Christum,
hunc confiteor & invoco. Es zürne oder Lache wer da wil. Hu-
jusmodi plura heroici Spiritus plenissima passim Megalander
Lutherus inculcat, in epistolis præsertim suis, Augustam con-
scriptis, cum in acie novacula versari videretur Evangelicæ ve-
ritatis

ritatis professio. Facebant igitur humanæ sapientiæ *μετανοήματα*, quibus Ecclesiæ ruituræ columnas, atque tibi cines iustificare miserihomunciones volumus, similes icunculis illis ligneis vel argillaceis, quibus innititur videtur tota ædificij alienius structura. Firmius altiusque, defixum fundamentum, habet Ecclesiæ, quàm ut potentiâ humanâ vel subverti possit, vel defendi debeat.

Sed & aliud quibusdam in mentem venit, frustra nimirum obviam iri erroribus Papalibus, cum iusta Dei ultio illis denuo nostras regiones, effractio quasi aggere, velit obrui. Nimio enim Evangelicæ libertatis abusu, Ecclesiasticæ potestatis contemptu, verbi nausæa, ministrorum ludibrio, similibusque facinoribus indignissimis, mereri nostros homines, ut per tenebras Pontificias, per jugum Italicum, per exactiones Officialium, *ἐν ἡμετέροις* humanas coacta vora, ceremoniarum onera, reliquiarum ludibria, indulgentiarum mercimonia, peregrinationum spectacula, jejuniorum inanias, monachorum insanias, confessionum aucupia, satisfactionum supplicia, præbendarum retia, à iusto vindice puniantur.

Sed absint tam diræ imprecationes, atque sinistra ominatio- nes! orandus Deus noster *ὁ θεός*, ne secundum merita, sed paternâ ferulâ, nos castiget, gratiam interim suam à filiis ne auferat, & gloriam suam sannis ne exponat irrisorum; urgendusque populus omni ope, precibus, minis, lacrymis, ut dignè vivat Evangelio, utque maximi, medioximi, cum Ninivitis seriam agant pœnitentiam. Novimus quæ peccata nos premant, & illo S. Cypriani utimur: *Nec dicatis, mala accidere, quia dii vestri à nobis non colantur, sed sciatis esse hanc iræ Dei censuram, ut qui beneficijs non intelligitur, vel plagis intelligatur* (tractatu primo contra Demetrium). Interim veritatis & religionis causa non deferenda est, vel prodenda silentio.

Quod cum pensi haberem, Patroni maximi, mei omninò muneris esse duxi, præliari prælium Domini, ac pro Ecclesiæ salute

salute agere excubias. Aggressus itaque sum, Deo duce, ^{augu-}
^{mentu} Pontificiæ pote statis, eamq; commissis inter se adversarijs
proprijs ipsorum arietibus expugnandam exhibui. Quid præ-
stiterim hac in parte Vestrarum Nobiliss. Magnif. sit iudiciũ, qui
pro fidei sinceritate tantam præstant CISTO fidem, ut omnis,
si qua futura est posteritas ipsorum merita æternis præconijs sit
celebratura. Vivite ac valete, primipilares Christi milites re-
giminis Ecclesiastici Politicique defensores præcipui, atque
æternũ salvere, saluberrimisque Consilijs Magnum Eccle-
siæ Nutritium adjuvare pergite. Floreat aula Electoralis illu-
strissima, ut nullo unquam tempore concepta RUTÆ suavissi-
ma vel à vulpibus vel apris divassentur. Audiet preces nostras
Deus, si modò nos ipsum audierim, & tria quatuor Crimina, cœ-
lum adversus nos invocantia, maturè correxerimus. Quod nisi
fiat, nec oratio nec labor noster quicquam proficiet; imò irati
Dei signum futurum esset, non irasci nobis, seu potius non ap-
plicare illa cauteria, quæ aliorum luxuriæ morbisque sanandis
adhibuit. Is ergo toti huic Electoratu cor largiatur Niniviti-
um, ut pœnam à nobis æquè ab alijs promeritam, à Deo jam de-
cretam & per faciem cœlestem indictam, ab hominibus prom-
tissimè exquendam, salubriter prævertamus atq; evadamus A-
men. Ita voverac vovebit, dum viver,

G. V. N. & M.

Studiofissimis debitor,

Paulus Rôberus D. qui hac scr.
Witeb. Kl. Dec. 1628.

LABY

LABYRINTHI VARIARUM OPINIONUM DE POTESTATE

Romani Pontificis

πράσιον.

I.

Acturi, bono cum Deo, de jure ac potestate Romani Pontificis, de qua tot Imperatores Reges, Respublica, Theologi, ac Jureconsulti sine ulla hæreseos nota, sine crimine læsæ Majestatis, egerunt, protestamur initio solenniter, nos in Magistratum à Deo ordinatum calamū non stringere, aut per iatus Romani Pontificis status seculares confossum ire, Absit calumnia, absit suspicio, absit injuria: Novimus Dñs non detrahendum esse, & Principi populi non maledicendum: Novimus omnem animam potestatibus sublimioribus esse debere subditam, Quod ipsum Pontifici Romano sæpius inculcamus, Chrysostomo præsertim Clericos adeo non eximente, ut expressè statuatur, subditum esse oportere ET I. JAMSI APOSTOLUS SIT, SIVE EVANGELISTA, SIVE PROPHETA, SIVE QVISQVIS TANDEM, Neq̃ enim pietatem subvertit ista subjeccio.

Magistratibus obediendum.

Exod. 22.

28.

act. 23, 5.

Rom. 13, 1.

Chrys. in

1, 13, Rom.

Quemadmodum & ab Anabaptistarum furoribus & ab omni periculo capita Magistratuum scuto verbi divini defendimus.

II.

Extendimus hanc assertionem ad hos etiam Magistratus, qui à religione nostrâ fideique professione alieni sunt. Pro illis etiam vota solvenda esse statuimus, id quod etiam quotidianâ praxi exprimimus atq̃ usurpamus, memores Apostolici monitus, pro Regibus & omnibus qui in sublimitate constituti sunt, cum omnes homines salvos fieri velit Deus & ad agnitionem veritatis venire. Orabant Israelitæ pro dñâ Nabu

1. Etiam

hetero-

doxis.

1 Tim. 2.

v. 1. 2.

5.

LABYRINTHUS OPINIONUM.

Barnel. 1. Nabuchodonosor, & pro virâ Balthasar filij ejus, ut sint dies ipsorum sicut dies
p. 11. cœli super terram &c. ut inveniunt gratiam in conspectu eorum.

III.

Et cohörrescimus toti ad dogmata illa ignitissimorum sub Regno Pontificio ingeniorum, quibus de regibus heterodoxis quoquo modo tollendis agitantur consilia. Publicè prostat vox Jesuitæ Cresveil, sub nomine Andreae Philopatris, contra edictum Reginae Angliæ (sect. 2. num. 160.) obligatos esse subditos ad principes hæreticos depellendos, qui fidei Catholicae injuriosi sint, si modo vires ad hoc habent idoneas. Et num. 126, subditos hujusmodi principes suos non tantum legitime posse deturbare, sed etiam ad hoc præcepto divino & vinculo ætissimæ ac extremo animarum suarum periculo teneri. Publicè innotuit Joh. Mariana detestabilis Consultatio lib. 1. de rege cap. 7. pag. 65. & 67. Quid interest, ferro an veneno perimas? Veneno, quod sit minore periculo & majori impunitate spe: Hoc tamen temperamento, me autem, veneno uti licebit, si non ipse haurire cogitur, quo concepto pereat, sed exterius ab alio exhibeatur, nihil adjuvante eo qui perimendus est: nimirum cum veneni tanta vis est, ut sellâ eo aut veste delibutâ vim interficiendi habeat. Et in fine ejus c. pag. 68. concludit, in ejus vitam grassari quacunq; arte concessum, ne cogatur tantum sciens aut imprudens sibi conspire mortem. Et ex hac doctrinâ fluxisse apparet, Quod Jesuita Richardus Walpot. socius Mariana, Anglum Edvardum Squire veneno instruxisse scribitur, quod Regina Angliæ & Essexio non edendum aut bibendum præberet, sed quo sellam tantum inungeret, ut ex ejus contactu uterque moreretur.

IV.

lib. 5. de Imò quid ipse Bellarminus de auferendis Regibus, principibusq;
Roman. hæreticis disputet, in omnium oculis versatur, Neque Becani senten-
Pontific. tia nos latet, vel Tanneri & aliorum.

V.

6. 7.

Unicum, quod novius, non abs re huc ponendum est, ex quo varia patefcent, quorum in hac *diaconæ* usui erit, inprimis verò illud, quantam sibi potestatem sumant isti homines in reges ac principes, non hæreticos tantum, sed & aliis nominibus ipsis invisos. Sparfit *Sanctarellus* Jesuita propositiones aliquas, quibus cum jugula regum atq;

DE POTESTATE ROM. EPISC.

atq; principium peti non obscure intelligerent Theologi Parisienses, hoc quod sequitur iudicium publicum de illis tulerunt:

VI.

Censura Sacrae Facultatis Theologicae Parisiensis contra potestatem temporalem Papae.

Die prima Aprilis Anno 1626. post Missam de Spiritu Sancto, habitis solenni more & usitatis comitiis in aula Collegii Sorbonae, de impio libro Sancti Avellei Iesuitae, audita est relatio doctorum ab eadem facultate selectorum, qui exposuerunt, in duobus illis capitibus, quae ipsis notata fuerant, sequentes propositiones contineri: Papam posse poenis temporalibus punire Reges & Principes, eosq; deponere & regnis suis privare ob crimen haeresis: eorumq; subditos ab illorum obedientia liberare: eamq; semper in Ecclesia fuisse consuetudinem: Et non tantum propter haeresin, verum etiam propter alias causas: ut pro delictis, si expedit: si principes sunt negligentes, propter insufficientiam & inutilitatem suarum personarum. Item: Pontificem ius & potestatem habere in spiritualia simul & temporalia: & hanc ipsam potestatem Papam habere jure divino: credendum esse, Ecclesiae summoq; ejus pastori concessam esse facultatem puniendi temporalibus poenis (principes) qui peccant contra leges divinas & humanas, praesertim si crimen ipsorum est haeresis. Dixerunt etiam, eundem Sancti Avellemi affirmare: Apostolos fuisse quidem subiectos Principibus secularibus, verum de facto & non de jure. Item: statim atq; constituta est Majestas Pontificia, omnes Principes cepisse illi subiectos esse: Breviter: Retulerunt, auctoritatem hunc explicare verba Iesu Christi: quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum in caelis &c. non tantum de potestate spirituali, sed etiam de temporalibus: ipsum etiam depravare & corrumpere textum S. Pauli, detrahendo negationem: & assignere etiam auctoribus à se citatis talia, quae ipsis ne per somnium quidem in mentem venerunt: concludentes, hac & multa alia, quae reddidit nobis nullis, gravi facultatis animadversione & censura dignissima esse. Reigitur dominus in sen deliberationem à D. Decano adducta, auditis etiam omnium Doctorum edificatione sententia, & votis ipsorum collectis bene trutinatis, Facultas improbat & non damnavit doctrinam in his propositionibus, & allegatorum capitum conclusionibus, tanquam novam, falsam, erroneam, verba Dei contrariam, dignitati Pontificiae odium conciliantem, schismati largam portam aperientem, suae Regum auctoritati à solo Deo dependenti, derogantem, principum infidelium & haeticorum conversionem impediendam, pacem publicam turbantem.

LABYRINTHUS OPINIONUM

tem, Regna, Status, Republicas exortentem; breviter; subditos à debita obedientia, quam superioribus debent, advocantem, liberantem, & ad seditiones, rebelliones & seditiones & principum parricidia excitantem. Datum in Sorbona, die & anno præfati & recognitum die 4. April. 1626.

De mandato DD. Decani & Doctorum
Sacrae Facultatis Theologicae Parisiensis

Signatum,

P. H. Bovvot.

Ex qua Censurâ, quæ & Gallico & Italico idiomate reddita est, tum machinationum istiusmodi continuatio, tum detestatio elucelcit.

VII.

Ad talia inquam dogmata, quæ suo loco fusius declarabuntur, & nos obstupefcimus prorsus & contremiscimus, ac docemus nostros, Evangelium non abolere politias, non propagari armis, carnalibus, non tollere fidem datam superioribus.

IX.

Neque tantum mitibus seu benignis dominiis sed & *duo* *no* obsequelam præstandam esse statuimus. Monemus enim cum Samuele, quid sit jus regium, cui sanè contraire non licet, si de usurpatione ac consuetudine si de juris æquitate loquatur. Docemus, quid juris, in casu necessitatis ac pro statu publico conservando, Magistratus in bona subditorum habeat, & à seditionibus ac turbis nostros dehortamur. Si Simeon & Levi *vasa ire bellantia, in consiliis* *eorum non venit anima nostra, Judæ tribui, Judæ benedictioni ad* *hærescimus, ac in Siloh nostro, Domino Jesu Christo, gentium salute unice acquiescimus; Is ad dextera in Patris positus gubernat Ecclesiam, ac in medio inimicorum dominabitur.*

IX.

Extendimus hanc obedientiam, etiam ad Episcoporum subditos, quos à fidelitate superioribus præstandâ in politicis & externis minimè absolvimus. Quamquam enim Episcopi secularem jurisdictionem divino jure non habent, eaque cum Ecclesiastica potestate,

113

DE POTESTATE ROM. EPISC.

in docendo Evangelio, administrandis sacramentis & exercitio clavium posita, non confundenda est: professi tamen sunt Augustani Confessores, se in hoc vim non esse facturos, non agi ut dominatio eripiat Episcopis, sed hoc unum peti, ut patiantur Evangelium pure doceri, & relaxari quasdam observationes, quæ sine peccato servari non possint (A. C. de potestate Ecclesiastici) concedere se, quod Episcopi potestatem gladii quam habeant, humano jure habeant, donatam à Regibus, & imperatoribus, ad administrationem civilem suorum bonorum (ibid.) Sic in Apologia (tit. eod.) saepe testati sumus, nos politicas ordinationes & donationes Principum & privilegia non reprehendere. Item sunt sancti Episcopi juxta politiam canonicam, quam non reprehendimus. Id est, Episcopos aliter describit Evangelium, aliter constitutio Juris Canonica; secundum Evangelium Episcopi non possident jura secularia, sed sunt ministri Ecclesiæ. Ex jure verò humano afficiuntur ad partem curæ Imperij, atque ita jurisdictionem exercent secularem.

X.

Id quod ad Romani etiam episcopi subditos ac regna propria extenditur. Ita enim celebris quidam juris Doctor religioni Protestantium additus: Ergo quoad potestatem Politicam, & quatenus politici Magistratus sunt, omnes illi, qui Pontificis, Archiepiscoporum, Episcoporum subditi sunt, illis ut magistratibus suis, quoad res politicas, obedientiam jure divino & humano prestare tenentur, non propter timorem modò, ne scilicet ut seducti puniri queant, sed etiam propter conscientiam, id est, ne Deum offendant. Cui porò consequens est, ut tales subditi suis dominis ad omnia obsequia teneantur, quæ nos Magistratibus nostris debemus. Vixit Ecclesia Veteris Testamenti sub Monarchis aliquibus, quibus cum verâ religione nihil commune esset, Babylonici, Persici, Græci. Vixit Ecclesia Novi Test. sub Caesaribus pagani, & qui Christianorum religionem non modo non amplecterentur, sed plane extinctam cuperent: tamen Propheta Jeremias scribit exilantibus in Babylone, ut pro Rege Babylonico precarentur. Idem Paulus suo Timotheo præcepit. Distinguenda est ergo hæc potestas Ecclesiastica à potestate Politicâ. Virum Pontifex, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates & alii rectè faciunt usurpantes sibi utramq; potestatem Ecclesiasticam & Politicam, nostrum non est discutere. Videat hæc de re, qui volet, Marsilium Patavinum pro Cesare Ludovico, & protestantium Theologorum scripta: sive jure sive injuriâ magistratum.

Ioh. Dauth
in prole-
gem. de
Testamen-
tis.

LABY RINTHUS OPINIONUM

gistratum politicum sibi venditent, illis parendum est in rebus externis & politico. Is autem qui regna de gente in gentem transfert, hanc questionem suo tempore, ut iustus iudex, discutiet.

XI.

Hein. Geb-
hard.

Et alius magni nominis; Planè quantum ad provincias illas attinet, quibus ultra hominum memoriam, ut secularis princeps (& quidem supremus, nullum alium recognoscens superiorem) præest, attinet, negari nequit, Papæ omnia Majestatis jura ac regalia quævis etiam secularia competere. Et idè in his leges cum condere posse etiam politicas, easdemq; abrogare rursum ac tollere, privilegia ac dignitates conferre quæcunq; &c. in quam sententiam citat Speculator. in d. § nunc ostendendum. Laudens. & alios in d. c. 1. de feud. March. Matth. Steph. d. c. 3. n. 61. Paurmeist. d. lib. 2. c. 3. n. 20. w. g. ad n. 31.

XII.

Hæc illi candidè ac pacis propagandæ studio, non turpi aliqua adulatione vel præpostero metu inducti, quod ratio illorum temporum & status satis evincit, professi sunt. Quanquam non latebat ipsos, subditos aliquos Romani Pontificis in libertatem se asserere ausos, & multos Italos Imperatori dominium Italiæ detulisse, memorante Hanonio disp. 3. polit. th. 9.

XIII.

Sic Leo
Ottoni I.
An. 964.

Qui meminit ibidem, audacter dicere Ferr. inform. libel. act. confess. gloss. 7. ad verb. plenam & omnimodam num. 1. & 4. Papam violenter & manu armatâ niti detinere jurisdictionem in terris, civitatibus, villis & locis, quæ sunt naturaliter & à mundi creatione, & Christi ordinatione Imperij Romani. Vide Consilium Ferrat. Pontificiæ quamvis religionis addicti, quod benè & sanctè faceret Papa, si totam temporalem jurisdictionem in manibus imperatoris remitteret, nec aliter unq. Resp. & maximè Italia quiesceret, &c. & ex hoc status universus Clericorum magis redderetur Deo ac populo devotus, ipse Papæ cum cardinalibus quietius viveret, apud Theod. Reinking. de regim. secul. & Eccles. lib. 1. clas. 2. c. 5. è Boer. decis. 69. n. 3.

XIV.

Sic Hein-
ricus IV.
An. 1076.

Neque fugiebat illos disputatio, à quibusdam ventilata, repeti posse à Papâ actione legitimâ terras Imperii, ut Maximilian. I. non semel in animo habuerit jura Imperii Pontificatumque eo pertinentem vindicare, sicut & ante ipsum Constantinus IV. Romam sibi reddidit

DE POTESTATE ROM. EPISC.

reddi poposcrit, referente è Waremundo ab Ehrenberg de regni subsidii c. 1. n. 22. Reinkingio clas. 2. cap. 7. n. 107. 108.

XV.

Sed hæc nostra non facimus: Verum in constitutionibus Imperij sanctissimeque toties iteratis nostrorum Profectionibus de an. 55. 61. 64. 66. 84. 94. &c. acquiescimus, specimine quoq; fidelitatis amicis & inimicis exhibito, illustri constantiâ domus Saxonice per tota hæc belli Germano-Boemici tempora.

XVI.

Quod si ergo Adamus à Conzen, Ungersdorfius, vel alii, habent, de quo Pareum seditionis aut tribunitiarum Concionum arguant; satis jam perceperunt, nos ab illâ culpâ esse alienissimos, sicut & ante hæc tempora contra istiusmodi consilia protestati fuerunt seffores Cathedræ hujus Wittebergensis. Ita enim Dn. D. Leonh. Hutterus contra Irenicum Parei: *Viderit ergo Pareus, quo pacto in medium consulere possit, cum à Papatus COMMERCIO QVOCVNQVE ETIAM IN CIVILIBVS cavendum, idq; procul fugiendum esse. An hoc non sit seditionis tubam tibi amq; utraque maxillâ inflare in Romano Imperio, ju-* dicent alii.

XVII.

Fide igitur Candoris sic impetratâ, ad rem accedimus, de Romani Pontificis adeo celebratâ potestate brevissimis acturi. Omne enim hoc iter conficere magni voluminis, imò magnorum Annalium esset. Tangamus saltem summa capita, id potissimum pensantes, ut appareat, adeo hîc intricata, dubia, tortuosa & perplexâ esse omnia, ut ne ingeniosissimi quidem Papæ defen-

sores inveniant, ubi pedem certò

figant.

*CHRISTE Canon verbi recto nos tramite ducat,
In præceptis hominum ne LABYRINTHV Sagat.*

Amen.

PARS

PARS sive AREA PRIMA de potestate
Episcopi Romani generatim.

I.
In genere

I.
An liceat
de potesta-
te R. P.
disputare:

Vt autem in maximè dubiis ambagibus aliquam servemus methodum, placet in genere, I. de potestate Pontificis agere. II. tum ad illam progredi, quam in temporalibus sibi vendicat, & III. in spiritualibus arrogatam sibi auctoritatem excutere. E Generalibus hæc potissimum observata volumus. I. An sine piaculo potestas Pontificis sub examinis aleam revocare liceat? Videas hic in ipso frontispicio magnum sententiarum divortium.

XIX.

Papam enim statuunt esse causam causarum, unde de illius potestate non inquirendum, cum primæ causæ nulla sit causa (docente Baldo in c. Ecclesia, ut lite pendente) & Bellarminus in Epistola dedicatoria Tom. I. nullam inter tam multos, quibus hoc seculo oppugnetur si des catholica, gravio- rem & infestiorẽ hæresin esse scribit, quam conatum labefactandæ Pontificiæ autoritatis. Qui Papæ resistit, Dei ordinationi resi- stere, nisi duo (sicut Manicheus fecit) fingat esse principia, quod fal- sum & hæreticum judicamus: quia testante Moise non in prin- cipis, sed in principio cælum Deus creavit & terram. c. unam sanctam extr. de major, & obed. & Zodoricus Zananensis in suo speculo humana vite lib. 2. cap. 1. referente Cassan, in Catalogo gloria mundi part. 4. consid. 2. Glossa in c. non nos D. 40. sacrilegii instar esset disputare de facto Papæ ut XVII. q. 4. S. qui autem; Facta Papæ excusantur, ut homicidia Sam- sonis, & furta Hebreorum & mendacium Jacob, ut extra, de Divortio, S. gaudemus.

XX.

1. Joh. 4. 1.
3. Cor. 3. 22.

Hanc aurem Cathedræ Pontificiæ doctrinam esse prorsus ty- rannicam, libertati Christianæ è diametro contrariam, & consci- entiarum dominatricem iniquissimam, facile possemus ostendere. Si enim Christi sanguine sumus in eam asserti libertatem, ut omnia probare possimus 1. Joh. 4. si Spiritu S. ideo donati, ut omnia ju- dicare liceat 1. Cor. 3. quam intolerabile jugum foret, mancipium esse alienæ sententiæ. Demus Pontificem Romanum esse Prophe- tam;

DE POTESTATE ROM. EPISC.

nam & Spiritus Prophetarum Prophetis sunt subditi. Demus esse 1. Cor. 10.
 Apostolum, sed & Apostolus iudicium de se fieri mandat: *iudicate vos*,
 ait, *quod dico*: Demus esse Petri successorem, imò ipsum Petrum: sed 1. Cor. 3. 22
omnia tamen nostra sunt, Paulus, Apollo, Cephas, non igitur nos illius pfiti- Gal. 1. 8.
 taci. Imò demus Pontificem esse *angelum de celo*; atque & illi anas- Act. 17. 12
 ma diceremus, si heterodoxam afferret sententiam. Non igitur simpli-
 citer audiendi, sed probandi sunt & scripturis, qui loquuntur, ut Berrho-
 ensium commendatissimum exemplum nos docet. Petimus veniam
 iusti zeli. Quæ, malum, Bonifacii VIII. absurdissima est argumen-
 tatio: Papam non esse iudicandum, quia *spiritualis iudicat omnia*: ipse à
 nemine iudicandus? itane lusus fuit orbis Christianus? En quot absur- De hoc de-
 ditates in hac dicti præposterâ citatione? An Paulus de uno Papa? creto Boni-
 de Petro? an non potius de omnibus loquitur, qui Spiritus Sancti facii age-
 rempla sunt? Illi omnes qui *ποίνμα ουκ ος* jam debellarunt, & spi- tur in pe-
 ritu reguntur, dicuntur esse spirituales, & hi omnia dijudicant. Qua- cutiari di-
 re in iugulum istius allegatoris hoc telum retorqueri potest hunc in spuratione.
 modum: *Omnis spiritualis iudicat omnia*. Omnis verè Christianus, sive Lai- 1. Cor. 2. v5.
 cus, sive Clericus sit, est spiritualis. E. iudicat omnia, E. & Papam. Rursus: Rom. 8.
 Papa quidam non est spiritualis. E. Papa quidam non iudicat omnia. 6. 7.

XXI.

Igitur Pontificij Jcti aurea verba commendo, sic habentia: D. Ioh.
 Adeo quidem ut scripserint, posse Papam, etiam sine causâ, suo cle-
 ricum privare beneficio, gloss. ca. fin. 9. quæst. 3. doct. c. quæ in „Tholo-
 ecclesiæ de consuet. Absurda tanè sententia, & à Christianorum digni- „sani de
 tate aliena. Ita enim non pasceret Petri vicarius oves suas, sed de- „officiu,
 gluberet, necaret, & perderet. Panor. c. fi. col. pen. de consuet. util. „electio-
 Card. consil. 41. Cum tamen Christus Petrum non tyrannum, non, „nib. &c.
 inquit Theophylact9, dominum, non regem aut principem fecerit,
 sed fidum pastorem iusserit esse Johan. 21. tertio etiam repetitâ
 interrogatione, ut tantâ diligentia, futurorum Pontificum animis
 præclaram hanc sententiam inculcarent, cap. significasti, de elect.
 exorturos non ignorantis, qui amoris Jesu obliti, populi Christia-
 ni curam susceperent, vel arriperent potius, pro pastoribus, tyran-
 nos, prædones & rapaces lupos agentes. Restringenda est igitur

B

sub

LABYRINTHUS OPINIONUM.

sub ratione potestas Papæ c. illa, n. q. 3. & cum peccandi licentiam non habeat, ca. non nos. 40. dist. negandum cum Leone Pontifice, Petri durare privilegium, ubi iniquè fertur iudicium, cap. manet. 24. qu. 1. quam enim auctoritatem habet, à Christo optimo habet, cap. quamvis. 21. dist. ca. omnes. 22. dist. Christum autem iniquæ potestatis auctorem fuisse, verisimile non est. Bart. l. fin. ca. si contra jus Vt explodendos merito dicat Cardinal. tractat. de union. eccles. perniciosos illos assentatores, qui alicujus auctoritatis aucupandæ gratiâ, per fas nefasque Romani Pontificis auctoritatem extollunt. Eorum namq; opera factum est, ut errores permulti irrespicerint tam altis defixi radicibus, ut non nisi maxima vi divelli posse videantur. Neque credendum est, inquit. Papam posse quod libet, sed quod licet. Unde ei non nihil in iustum præcipienti parendum uon est. ca. Julianus, ca. qui resistit. n. qu. 3. Veluti si pro clerico indignitate in excusabili notoriè indigno rescribat. Aut pro eo, qui moribus est adeo turpibus, ut sine populi scandalo promoveri nequeat, c. si quando de rescript. ca. cum teneamur, ut utrobique Pan. de præbe. Deo enim ne mala agamus imperanti, magis quam Romano Pontifici obediunt nos oportet, ca. si dominus, & ca. si is qui præest. §. is qui n. qu. 3. Inno. c. inquisitioni, de sent. excom.

XXII.

*dist. 40. c. si
Papa.*

*Libri ut se-
dutioli abo-
li.*

Si à nemine iudicandus Papa, nisi sit à fide devius, poterit sane sibi sumere potestatem tum directivam tum coactivam, sive indirectè sive directè, in omnes principes Christianos. Non enim à fide factus est devius Bonifacius VIII. non Sixtus V. qui talia urserunt. Quod si se ita habet, cur ergo censoria virgula notantur, imo verò, flammis deo ventur libri, quibus ista potestas astruitur?

XXIII.

*an. 1589.
Aug.*

Ioh. Mariane libros de Rege publico introducto abolitos quis nescit? quibus scilicet tradiderat, impune posse occidi reges hæreticos ac tyrannos; meminitq; interfectorem Henrici III. Galliarum regis à Theologis, quos sciscitatus erat, cognovisse, tyrannum, jure interiri posse.

Jesuig

DE POTESTATE ROM. EPISC.

XXIV.

Jesuita *Tympius* etsi negare nobis non potest, libros hos publicè prohibitos, illis tamen mirè videtur delectari, quod historiam tam prolixè in proscenium reducit, etiam judicio Marianæ repetito (cædes cæde expiata, & manibus Guisij ducis perfidè perempti Regio sanguine est parentatum) & *αγορά* parricidæ honorificè depicto (Sic Clemens ille periit, 24. natus annos, simplici juvenis ingenio, neque robusto corpore, sed MAIOR visvires & animum confirmabat.)

XXV.

Sed & glaucoma obijcere videtur lectoribus, tam dubiâ locutione, ut ferè nescias quid sibi velit. Ita enim loquitur *Tympius*: sed hi libri Marianæ in provinciali congregatione Franciæ à Patribus Societ. Jesu prohibiti sunt, & si antea à censoribus librorum (qui in Societate non erant) approbati non essent &c. Inspexi alteram editionem, num forte vitium aliquod typographicum in priori fuerit, sed eadem voces, iidem apices.

XXVI.

De magno illo volumine *Francisci Suarez*, tot approbationibus illustrium Catholicorum exornato, annales jam publici loquuntur, quod decreto publico in ignem sit conjectus manu carnificis. Adeo egregia in illis leguntur Emblemata, Christianâ scilicet moderatione dignissima; quorum *σύνολον* exhibere possemus, si charta ferret.

*Francisci
Suarez
liber com-
buritur.*

XVII.

Sed & *Becani* tractatus contra regem Angliæ tanquam sætus luce non dignus, & in majestates injurius suppressus est, & voce publicâ interdictus. Quin imò neque Cardinali Bellarmino parsum fuit, sed cum & ille auctoritati Pontificiæ nimium tribuendo regiæ majestati detraxerit, & oleum adeo igni addiderit, judicium de libro factum est publicum, quod quale fuerit, malo Danielis Chamieri Delphinatis in ipsâ Galliâ scribentis, quam meis verbis exprimere. Sic autem ille lib. 15, c. 14. de Temporal. Papæ potestate in sua Panstratia: Quid plura? Ne quis forte improbari tantum Canon-

*Vide &
ap. Golda-
stum in
Barclai filij
Apologiâ.*

LABYRINTHUS OPINIONUM

Vide illud
ap. Goldast.
tom. 3.
Mom.

starum sententiam putet, hoc ipso anno, cum hæc scriberem, damnatus est ab eodem. Senatu Bellarmini contra Barclajum tractatus de Potestate summi Pontificis in rebus temporalibus, gravissimo edicto, quod etiam typis est excusum: quo edicto hæc ipsa Theologorum sententia, quæ eam potestatem non agnoscit nisi indirectè, damnata est, tanquam fax seditionis, scaturigo rebellionis.

XXIX.

Barcl.
c. Bell.

Notandum 1. Bellarminum sibi sumsisse iudicium de potestate Papæ: ac mitigare voluisse durissimos & horribiles errores Canonistarum, de monarchia & dominio Papæ directo in bona Christianorum temporalia: quanquam ergo malam iniijt gratiam à Pontifice ac aulicis, adeò ut testetur Barclajus, se audivisse à Societatis Jesu fratribus, ob hanc causam propè factum esse, ut omnia ista Bellarmini opera prohiberentur: suo tamen exemplo docuit, esse Christianæ libertatis discutere, quæ de brachio potestatis Pontificiæ scripta sunt.

XXIX.

Adeò tamen non satisfecit ipsis candidioribus Pontificiis Bellarminus, ut Barclajus, Catholicæ religioni addictissimus, publico scripto ipsius sententiam nervosè confutaverit. Cum verò Bellarminus apologiam opponeret, quæ etiam in manibus nostris, ex causâ malè peiorem fecit, ita ut Parisienses Theologi, hunc quem antea rerulimus, obeliscum libro fixerint.

XXX.

Tanqua-
rell.

Ex Thuano lib. 28. historiam meminit idem Chamierus, an. 1661. quendam studij Theologici Candidatum, Joannem Tanquarellam, Theologorum quorundam malè consultorum impulsu, inter alia themata hanc Pontifici ascriptissè auctoritatem, quod tanquam solus Christi vicarius & Ecclesiæ Monarcha potestate spirituales & seculari omnes fideles subjectos continere principes, suisque præceptis regno ac dignitatibus exuere possit. Hoc ad regem (Carolus nonum) cum referretur, atque ad seditionem & legitimi obsequij, quod Regi ac Magistratibus debetur, fidem labefactandam spectare videretur, Tanquarellus ex decreto senatus multâ honorat.

DE POTESTATE ROM. EPISC.

riâ puniendus fuit, & per apparitorem facultatis Theologicae (ipse enim absens erat) pronunciare debuit, temerè & inconsideratè cam-
quæstionem agitatam fuisse, ac denique veniam delicti à Rege peter-
re, Adeoque reipsâ factum, ut Petrus Bustus Tanquarelli nomine
errorem à Bonifacio octavo invecum, & post ejus mortem passim
damnatum, stans nudo capite, ignominiosâ confessione recau-
ret.

XXXI.

Quid? quod & ipsis Papæ legatis, tantæ potestatis specimina
daturis, in Galliâ adeo non fuerit habitus honor, ut potius diversis vi-
cibus planstris è carcere in locum publicum vecti & provecti, tu-
nicis nigris pictis induti, mitellis papyraceis catamidiati, & publicâ
infamiâ affecti esse scribantur, cum Prælati Gallicis ab ipsorum par-
te stantibus, qui beneficiis & officiis suis privati postea manum ad sti-
pem porrigere cogebantur. Et post hæc omnes (ita enim lego pro-
omnia) ipsorum bullæ Curie decreto igni combustæ fuerunt: Me-
morabile illud Scutum sub rege Carolo VI. in publicis tabulis scri-
ptum reperiri attestantur Pragmatici, quos citat Antonius Benbello-
na de Godentis part. 2. c. 15. ad pragmaticam constitut.

XXXII.

Quid Gregorii XIII. bullæ contra regem Galliæ Henricum IV.
1. Mart. an. 91. Romæ datæ acciderit (quod per Carnificem dilace-
rata, & in ignem cremenda conjecta sit.) Vid. eundem Benbello-
na de Godentis è Conf. Tussani Berchetti. Addi potest Bodianus lib. 1. de
Rep. c. 9. actaque historica non pauca.

XXXIII.

Ita cum anno 1429. Frater quidam Prædicatorii ordinis Iohannes Saraxenus periculosas aliquot theses de Potestate Papæ defenderet, 10b. Saraxen;
Facultas Theologica Parisiensis, Octavâ Martij solenniter congre-
gata, eas rite expensas publicè damnat, dictumque Johannem abjura-
re compellit & in contrarias sacramento adigit, referente Philippo
Mornæo Christianissimi Regis in sacro consistorio Consiliario &c.
in myst. Iniq. p. m. 1236.

Fuit

LABYRINTHUS OPINIONUM

XXXIV.

Fuit inter has theses, quas jurato amplexus est Sarazenus, & hæc: Aliqua potestas, scilicet potestas Ecclesiæ, de jure potest aliquid, & in certis casibus contra summum Pontificem. Hujus contradactoriam antea ille defensitaverat.

XXXV.

*Santarelli
disputati.*

De Santarello Jesuita censurata Parisiensem superius exhibuimus, ubi sententia Jesuitica pronuntiatur nova, falsa, erronea, verba Dei contraria, dignitati Pontificiæ edum concilians & schismati largam portam aperiens, supremæ regum autoritatis à S O L O D E O dependenti derogans, principum infidelium & hæreticorum conversionem impediens, PACEM PUBLICAM TVRBANS, REGNA, STATUS, RESPUBLICASQVE EVERTENS. Ex quibus omnibus liquidò constat, extolli eum in modum fastigium Pontificiæ, potestatis, ut ipsi Catholici Reges ac Theologi seditionis ac rebellionis ista consilia arguant, adeoque publicis decretis contra eundem esse statuunt. Quis porro neget igitur, Papæ sententiam judicari posse?

XXXVI.

Neceffitas.

Et quis non videt, non tantum liberum esse, sed & necessarium, Pontificiæ potestati modum statuere? Actum est enim de cervicibus Protestantium principum, si obtinere illa sententia debet. Semper enim ardet hæc fax Syllogismi, furij incendia Acheronticis: Hæretici non sunt ferendi, sed auferendi. Atqui Protestantes sunt hæretici. Ergo non tolerandi sed tollendi.

XXXVII.

Quemadmodum & similis collectio Practica periculum minatur: Iuramentum in re illicita non est servandum. Iuramentum super pace religionis factum est in re illicita, quod pleni illi buccis diu nocturnis disputant. Ergo non est servandum.

XXIIX.

Cui Logica exemplari non malè respondet illa etiam sequela: Quis omnia ligare potest, omnia solvere, & a promissionibus omnibus absolvere, fœdera que rescindere potest. Atqui Pontifex Romanus, ut Petri successor, omnia ligat, omnia solvit. Ergo fidem juratæ quoquò datam solvere seu ab illâ potest absol-

DE POTESTATE ROM. EPISC.

absolvere. Quid respondeat Dn. Vngersdorfius, legimus, sed num omnium aliorum ea mens sit, dubitamus. Utinam admitterent declarationes illius scriptores alij!

XX XIX.

Non tribuimus has speculationes sanguinarias omnibus Pontificijs, imò minimæ forsan illorum parti. Novimus, per Dei gratiam, germanam fidem non exulare à palatijs generosissimorum pectorum, illustrissimarumq; familiarum. Quin imò satis abundè constat documentis publicis, supremos Imperij heroas istis stabbellis non sine gravi periculo restituisse. Alia enim sunt judicia principum, quos regie spiritus principalis, spiritus sapientiæ, spiritus timoris Dei, qui cogitationes dignas concipiunt & tuentur illas; alia vero instigatorum, tubarum, susurronum, qui reguntur diabolis aulicis, Ecclesiæ Christi augmentum horribili furore impredientibus; sicut pijetiam Monarchæ Cytus & alij variè sollicitati sunt, calidissimisque consilijs inducti, ut votis populi Dei non censerent acquiescendum esse.

Es. II, v. 2.

Es. 32.

Dan. 10.

Es. 4.

Neh. I, 2.

XL.

Piè quoque credimus, inter illos ipsos, qui ad subdolas illas machinationes operam conferunt, non ex malitiâ omnes peccare, sed ex Zelo, ut miserè persuasi sunt, pro domo Dei. Sic enim futurum Christus prædixit at, ut qui occisurus sit discipulos fideles, opinatur sit, se Deo præstare obsequium. Sic Ethnici non omnes ex macro odio insaniebant in Christianos, sed quod fascinati erant præconceptis opinionibus, se dijs suis gratas ita mactare victimas, ut quorum majestas atque gloria sit à Christianis protervè ac nefariè læsa violataque.

XLI.

Verum enim verò, cum in promptu sint exempla patriciorum, stragium, lanienarum, ac nisi plus immineret periculi, tot librorum abolitione opus non esset, ut antea vidimus; cum præterea moneat Dominus ipse, in columbino corde serpentinum gerendum esse oculum. ideoque necessitatis saxo impellimur, ut in hypotheses istas sanguinariæ Politicæ inquiramus, quam non à Spiritu mansuetudinis

Matt. 10.

16.

&c.

LABYRINTHUS OPINIONUM

& caritatis, sed ab illo, qui pater est mendaciorum & homicidiorum, proficisci constat.

XLII.

Ut ergo liberum, uti necessarium est, ita vel maxime pium, Pontificis potestatem ad Lydium veritatis lapidem exigere. Postulat hoc I. Pietas in DEVM. Hujus enim gloriam, quam alteri non dabit, querere ac tueri nostrum est. Filii sumus, patris nostri nomen vindicare decet, subditi simus, tacere ad id non possumus, quod redundat in injuriam Domini. Quod ergo Papa se Deum dici patitur, dist. 96. c. *satu evidenter*, & arrogantiam sapit, & gignit in praxi perniciosas opiniones. Putat enim populus Papam esse Deum, Deum esse Papam; quod Papa jubet, *proficisci ex Consistorio Dei*, si vel maxime videatur divinis præceptis contrarium. Ita parricida ille, Henrici IV. interfector, facinus excusasse hac ratione, quod Papa sit Deus, & quia rex contra Papam fuerit, fuisse contra Deum, legitur.

XLIII.

Quod ad Papam applicantur dicta, quæ de filij Dei gloria palam agant, impiè sanè ageretur, si ferretur. Papæ omnia sub pedibus posita leguntur, quam tamen Davidis sententiam Spiritus S. diversis vicibus ad Christi *Θεοῦ πατρὸς* gloriam astruendam citat. Papæ omnis potestas in cælo & in terrâ data esse legitur, id sanè communicatæ Christo majestatis argumentum est, Jesuitis nondum satis agnitæ. Hinc ipse salvator ex data hâc sibi *ἐξουσία* concludit, ad institutionem ministerii & sacramentorum; Eu. ERGO docete omnes gentes, baptizantes eos &c. Ad Papam refertur illud Dan. 7. Dedit ei potestatem & honorem & regnum, & omnes populi & linguæ servient ei.

XLIV.

In orationibus pro successu in novo Pontifice eligendo, id quod de Spiritu S. mittendo Christus prædicat ac promittit, *se alium Paracletum daturum esse*, ad Papam eligendum non obscure refertur: finis sanè alium ac diversum à Papâ Paracletum (non enim ad Pe-

DE POTESTATE ROM. EPISC.

erum tanquam visibile caput; sed Apostolos omnes ad Spiritus Sancti gratiam attendere jubebat Christus.)

XLV.

In Decretis ferè pro peccato in Spiritum sanctum habetur, si quis Canonibus Pontificiis nolit obsequi: Ita enim legitur: *Violatores Canonum voluntarii graviter à sanctis Patribus judicantur, & à S. Spiritu (instinctu cujus, ac dono, dictati sunt) damnantur, quoniam blasphemare Spiritum Sanctum non incongruè videntur.* 25. quest. 1. c. 5.

XLVI.

Et tamen ita comparata sunt decreta, ut se ipsa sæpè tollant atque evertant, mutuisque ariensibus inter se bella misceant: quod adeò evidens, ut consilium hoc legatur suggestum esse Pontifici Romano, ut Decreti, quos vocant, libros tollat, (Decretales & alios sufficere) ut in quibus nimis frequentes sint contradictiones. Et nimis sanè in propatulo est, sæpissimè Canonum decreta, ut quæ dudum expirarint, ab illis haberi pro mortuis ac sepulcritis. Bononie an. 1553.

XLVII.

Sed & pietas in Magistratum huc nos inducit. Figendi sanè limites sunt è verbo Dei, quibus Ecclesiastici Magistratus potestas coerceatur, ne Cæsari auferat, quod Cæsaris est. Dispiciendum, satisne pietas ac institutioni divinæ congruè supra Magistratum efferatur Pontifex; regnorum translationem (ablationem atque collationem) sibi sumendo; super capita principum tanquam super aspides, & basiliscos ambulando, pro stratoribus equi quod in Pontificali Romano sancitur illos habendo, de nomine præposito injuriæ illos arguendo; insignijs imperatoris utendo: subditos illorum à fide juramenti absolvendo, repetitionem coronæ minitendo, potestati civili se eximendo, adeò ut ne crimen quoque læsæ Majestatis à Clerico committi possit, ut qui non sit sub civili majestate, Concilia convocando; quod olim Christianissimorum Imperatorum fuit; Calendarii formas præscribendo, & quæ sunt hujus generis plura, per historiæ universalis Ecclesiasticæ articulos satis nota. 2. In Magistratum, Vid. & dist. 96. c. Constantinus.

XLVIII.

Tandem debita Ecclesiæ pietas id requirit: Ejus enim libertas 1. In Ecclesiæ, vindictam.

LABYRINTHUS OPINIONUM

2. Cor. 3.
p. 22.

vindicanda; Quod si Galli, si Veneti, si Angli, si Germani, tam sancte custodita cupiunt libertatis suae, & quatenus quidni universalis Ecclesiae jura pro viribus tueremur? Non sumus ministri Pontificis, sed Pontifex est hostis, id est, Ecclesiae minister. Id aperte asserit Paulus 1. Cor. 3. imò ecclesiae primitivae praxis, Horrenda Dei ira exardescit saepe in populum suum, quando falsos cultus admittit, illa igitur declinanda est.

XLIII:

Denique his disputationibus compendium fieri potest disputationum. Si enim verum est, quod de potestate Pontificis illi assertum eunt, tantum esse, ut Pontifex nulli errori, nulli censura sit obnoxius, utique uno ictu concidit Lutheranismus. Si verò principium id falsum deprehenditur, dubium, ac certum, corrumpit tota Papismi nunc machina. Videbimus autem, illam hypothesein tam absconditam, & primae Ecclesiae ignotam fuisse, ut ne nunc quidem omnes Pontificii consentiant. Imò in continenti magnos errores Pontificum ostendere possumus ex Pontificali Romano, conformitatibus Francisci &c.

E.

Secunda
questio
generalis
Quanta sit
Potestas
Pontificis,
an soluta
legibus?
& quibus?
in verbo
Fiat c. Lo-
nar. dist. 34.

Quod si ergo quaerendò pergamus, quomodo definienda vel potius quàm indefinita sit potestas Romani Pontificis? An nimirum restricta legibus, an prorsus absoluta, liberrimaque? Deum Immortalem! quanta labyrinthi ambages apparent! Quidam enim illum supra omne jus extollunt, sicut Innocentius rescripsit; & proposuit de concessione praebende: Nos secundum plenitudinem potestatis de jure possumus supra jus dispensare (quod Glossa exprimit, contra Vetus T. & Canones, additis exemplis: sicut & alibi monet glossa: hic dispensare Papam contra Apostolum Paulum) quod Papa sit omnia & super omnia: secundum Baldum in l. Barbarius ff. officio prator. Papa supra jus, contra jus, & extra jus omnia potest, eodem dicente in c. cum super de caus. pro-priet. & possess.

F I.

Videantur prolixius hac de re agentes Theologi & Politici in saulis detrectati Concilij Tridentini, ubi citant inter plurima

6710

DE POTESTATE ROM. EPISC.

ἡ ἰσχυρὴ αὐτοῦ ἡ ἐκ τῆς ὁστοῦνσι, ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
 Canonica. in sua summa

Si sit Catholicus Papa: non iudicat ullus,
 Erigit, & subijcit cathedras, dividit, unit,
 Mutat vota crucis: restaurat & eximit, ad se
 Majores causæ referuntur, legitimæ,
 Promovet, appellare vetat, prohibet profiteri:
 Deponit, transfert suppletq; renunciat illi.
 Prasul & excentus: Simon, jurans anathema,
 Vel proprium, vel legatis; vellex utriusq;
 Nequaquam participans, & si quem sponte salutat,
 Quem Canon damnat: sibi soli quando reservat.
 Solvitur à Papa: nec non quem regula damnat,
 Addas suspensum casum cum fertur ad ipsum.
 Rescriptum fidei: Dubium quod confert bona plura,
 Irritat infectum, legem condit generalem,
 Approbat Imperium, firmat, deponit & ungit.
 Concilium generale facit: sanctit quoq; sanctos,
 Ens non esse facit, non ens fore, pallia semper,
 Portat, concedit, legi nec subditur Vlli,
 Appellatur ad hunc medio sine iudiciumq;
 Est pro lege suum, monachum revocat reventem.
 Majus adulterio solvit generaliter arctat,
 Et laxat, quicquid Sponsus nocet, ordinat extra
 Tempora dando sacrum, promotum promovet idem.
 Ordinat: atq; die quo consecratur & ipse,
 Viventisq; locum concedit jureq; privat.
 Insignit laico: sacro donat chrisma ministro,
 Si sit Catholicus Papa, non iudicat ullus.

LII.

Egregium sanè Catoptron diffusissimæ potestatis Pontificiæ; quæ a-
 lias per totū Jus Canonicum suos diffundit radios. Non min⁹ illustre
 C 2 summa-

LABYRINTHUS. OPINIONUM.

Ap. Baron. Summarium exhibuit Gregorius. VII. quem Hildebrandum voca-
rom. ii. an. runt, dignum sanè, quod huc inferatur, cum loco magni commenta-
1076. rij esse possit. Is ergo hos Dictatus (ita placuit ipsis nomen dare) pro-
 mulgavit, quibus Jurium Papæ aliquod exhibere voluit. Compen-
 dium.

Quod Ecclesia Romana à solo Domino sit fundata.

Quod solus Romanus Pontifex jure dicatur Vniversalis.

Quod ille solus possit deponere Episcopos vel reconciliare.

Quod Legatus ejus omnibus Episcopis praesit in Concilio;
etiam inferioris ordinis gradus, & adversus eos sententiam
depositionis possit dare.

Quod absentes Papa possit deponere. Quod cum excommunica-
tis ab illo inter cetera nec in eadē domo debemus permanere.

Quod illi soli licet pro temporis necessitate novas leges condere,
novas plebes congregare, de Canonis à Abbatiam facere &
contra, divitem Episcopatum dividere & inopes unire.

Quod solus possit uti Imperialibus insignijs.

Quod solius Papæ pedes omnes Principes exosculentur.

Quod illius solius nomen in Ecclesia recitetur.

Quod unicum nomen est in mundo, Papæ videlicet.

Quod illi liceat Imperatores deponere.

Quod illi liceat de sede ad sedem necessitate cogente Episcopos
transmutare.

Quod de omni Ecclesia quocunq; voluerit, clerici valeat ordinare.

Quod ab illo ordinatus alij Ecclesie praesse potest sed nō militare,
& quod ab alio episcopo non debet superiorem gradū accipere.

Quod nulla synodus absq; ejus praecepto debeat generalis vocari.

Quod nullum capitulum nullusq; liber Canonicus habeatur absq;
illius auctoritate.

Quod sententia illius à nullo debeat retractari, & ipse solus om-
nium retractare possit.

Quod à nemine ipse judicari possit.

Quod

DE POTESTATE ROM. EPISC.

*Quod nullus audeat condemnare Apostolicā sedem appellantem.
Quod maiores cause cujuscūq; Ecclesie ad eum referri debeant.
Quod Romana Ecclesia nunquam erravit, nec in perpetuum scri-
pturā testante, errabit.*

Quod R. P. & c. meritis b. Petri Sanctus & c.

Quod illius praecepto & licentia subjectis liceat accusare.

*Quod absq; synodali conventu possit Episcopos deponere & recon-
ciliare.*

*Quod Catholicus non habeatur, qui non concordat Ecclesie Ro-
manae.*

Quod a fidelitate iniquorum subjectos potest absolvere.

LIII.

Hinc sub Leone X. disputatum in Scholis est, an Papa possit ab-
rogare, quod scriptis Apostolicis decretum est? an possit aliquid sta-
tuere, quod pugnet cum doctrinā Evangelicā? an possit novum arti-
culum condere in symbolo fidei? utrum majorem habeat potesta-
tem, quā Petrus, an parem? an possit praecipere Angelis? an possit
purgatorium tollere? utrum simplex homo sit, an quasi Deus? an
participet utramque naturam cum Christo?

LIV.

Dist. 19. c. 4. ita rescribit Stephanus Papa: Enim vero quia in Specu-
lum & exemplum Sanctā Romana Ecclesia, cui nos Christus praeesse voluit, pro-
posita est: ab omnibus quicquid statuit, quicquid ordinar, perpetuo & irrefra-
gabiliter observandum est. Et Nicolaus Papa eādem dist. c. 1. Si Romae
norum Pontificum decreto, ceterorum opuscula tractatorum approbantur vel
reprobantur, ita ut, quod sedes Apostolica probavit, hodie teneatur acceptum,
& quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur: quanto potius, quae ipsa pro
catholicā fide profana dogmatibus, pro varijs & multifarijs Ecclesiae necessita-
tibus & fidelium moribus diversa tempore scripsit, omni debent honore pra-
ferri, & ab omnibus prorsus in quibuslibet opportunitatibus discretione vel di-
spensatione magistrā reverentur assumi.

LV.

Et Gregorius, IV. dist. cād. c. 5. Nulli fas est vel velle vel posse trans-

*Videatur
Erasmus in
1. Tim. 1.*

LABYRINTHUS OPINIONUM

gredi Apostolica sedis praecepta, nec nostrae dispositionis ministerium, quod vestram sequi oportet charitatem.

LVI.

Ibid. c. 2. Agatho Papa omnibus Episcopis rescribit: Sic omnes Apostolica sedis sanctiones accipiendae sunt, tanquam ipsius divini Petri voce formatae sint.

LVII.

Et quod mirum est, legum istiusmodi condendarum auctoritatem sibi sumunt ex jure sacerdotii, quod translato sacerdotio necesse sit legis translationem fieri: quod multis nominibus huc non facit, ita tamen pro fundamento ponitur c. translato, 3. de cr. de constit. ubi titulus: Potestas legem condendi & mutandi est penes vicarium Christi. Et quod de uno connexorum statuitur, ad aliud connexum extenditur. Abbas Siculus,

LIX.

An Papa possit dispensare contra jus naturae?

Pertinet huc tota materia de dispensationibus, ubi quaeritur: An Pontifex Romanus dispensare possit contra jus naturale? Ponuntur autem à Canonistis sex causae, ex quibus contra leges dispensari potest, ut est apud Nicol. Vigeliū de Dreisa. ex 1. quaest. 7. c. Requiritur, quod tamen suas replicationes habet, in quibus & hæc: nisi contra jus naturale Papa dispensaverit. Hujus verò duplicatio est: nisi ob majus malum evitandum contra jus naturale dispensatio fiat. Ita enim habet titulus distinct. 13. item adversus naturale jus nulla dispensatio admittitur, nisi fortè duo mala ita urgeant, ut alterum eorum necesse sit eligi.

LIX.

An contra jura gentium valeat dispensare?

Quaeritur (vel potius non tam quaeritur quàm usu exercetur) An sœdera, inducias ac pacta similia solvere possit Romanus Pontifex? Et sanè historiae loquuntur, non cum Turcis modò sed & catholicis de fide fracta institutas esse queri monas. Adeonè jura etiam gentium suae potestati subiecta statuit.

LX.

An contra jus civile?

Quaeritur, mirum Pontifex contra jus civile dispensare possit? Sine eo videnti æquitate (ait jam allegatus Nicol. Vigelius) Papa Honorius totum jus civile multis vigilijs excogitatum rejicere videtur c. super speculâ

DE POTESTATE ROM. EPISC.

Præfata in V. Sic inter exceptiones adversus leges est illa: *valere legem nisi contra auctoritatem sedis Apostolicæ lata sit c. constitutionem 2. § sui. de verborum significat. in VI.*

LXI.

An contra prædecessorum statuta dispensare Papa possit, tandem quaeritur? Cujus rei multa habemus exempla, quod successor antecessoris aëra resciderit. Ita sanè, ut ex illo mari vel guttulam degulsemus, cum Bonifacius VIII. rigido diplomate statuisset etiam Reges Galliarum, imò omnem Creaturam subesse Romano Pontifici, ac id credere, de necessitate salutis esse, successor illius Clemens V. claris atque disertis verbis id retractavit, rescidit, expunxit, ut sortilis textus allegabatur inferius.

LXXII.

Contra legem divinam dispensavit Nicolaus V. historiam. *referente Bodino ex Iacobo Sprengero:* Aegrotabat quidam Germanus Episcopus, quem Nicolaus imprimis diligebat: Ex maleficâ resciscit morbum ex sortilegio provenire, à quo non nisi contrario liberari possit: quo maleficam quæ malum inflixerat interim sit necesse: Celeribus igitur equis ad Nicolaum mitat, rogatâ maleficâ illâ sibi curari liceat, quod Nicolaus cum hac clausulâ indulget: ut ex duobus legem divinam? malis quod minus, evitetur. Acceptâ Bullâ, auctore pontifice, obsecrante Episcopo, malefica manu operi admoveat: sub mediam noctem Episcopus valetudini restituitur, eodemque temporis puncto morbum in illam, quæ inflixerat, transfundit, ex quo mors consequitur.

LXIII.

Contra *Canones* dispensari in pluralitate beneficiorum, toti orbis notissimum est, & sæpius motæ querelæ. Videatur Gerson de defectibus Clericorum cum pluribus alijs.

LXIV.

In causis Simoniacis dispensationes de ipso facta haberi, & Romæ licitum esse, quod alibi non liceat, è *Fr. Tolet. Cardinal.* ostendere possumus. Et legatur Imperatoris Sigismundi Reformatio c. 7. *Non dem Pappi etc. 6. Was gültis eines Pappis Hoff haben sol.* Legatur

LABYRINTHUS OPINIONUM

Legatur Onus Ecclesiae, Taxa poenitentiaria, Cusanus aliq; numero non pauci: apud quos obvia sunt varia licentiae Pontificiae exempla. Pro alendis concubinis exigi pecunias ab episcopis, lupanaria pro tributo tolerari, tam notum est, ut ipsa negare non possit impudentia.

LXV.

*Papa ipso-
rum Cano-
rum testi-
monio as-
sertum le-
gibus.* Longè vero secus definiti olim sunt fines dictatus Pontificii. E multis pauca huc adnotemus, 25. q. 2. c. 11. Amputato totius usurpationis excessu, nullus debet presumere, quæ sibi non videntur concessa. Item. Ea quæ sunt ab Apostolis eorumq; successoribus instituta, nulla desidia negligantur, nulla dissensione violentur, nulla concertatione turbentur. Ibidem insertæ sunt leges Imp. Constantini. (Nec damnosa fisco, nec juri contraria postulari oportet.) Theodosij & Valentinianis, (Rescripta contra jus elicta, ab omnibus judicibus precipimus refutari, nisi forte aliquid est, quod non laetatum & proficit petenti, vel crimen supplicantibus indulgeat.)

LXIV.

*Papa non
potest casus
in verbo
Dei decisos
aliter deci-
dere.* Urbanus in c. 6. caus. 25. q. 1. manifestè quoque improbat illo-
rum sententiam, qui Pontificem aliquid contra legem divinam sta-
tuere posse, admodum præposterè statuerunt. Audiamus ipsa Pon-
tificis verba: Sunt quidam dicentes Romano Pontifici semper licuisse novas
condere leges. Quod & nos non solum non negamus, sed etiam valdè affirma-
mus. Sciendum verò summopere est, quia inde novas leges condere potest, unde
Evangelista aliquid & Propheta nequaquam dixerunt. Vbi verò aperte Domi-
nus, vel ejus Apostoli & eos sequentes sancti Patres, sententialiter aliquid defini-
erunt, ibi non novam legem Romanus Pontifex dare, sed potius quod predica-
tum est, usq; ad animam & sanguinem confirmare debet. Si enim, quod do-
cuerunt Apostoli & Propheta, destruere (quod absit) niteretur, non sententiam
dare, sed magis errare convinceretur. Sed hoc procul sit ab eis, qui semper Do-
mini Ecclesiam contra luporum insidias optime custodierunt.

LXVII.

*Papa se-
cundum
rationem,
& tit. de dispens. nunc breviter dicendum.* Videatur Speculator tit. de Legato. Nunc ostendendum n. sr. & seq.
honestatē dinem RATIONIS HONESTATISQUE JUXTA ET DECA-
ac legem LOGI, nec non S. Evangelii præceptum non immeritò restringit, &
Dei statu- ere debet. hiscè

DE POTESTATE ROM. EPISC.

hiscè adeò limitibus circumscribit atq; concludit, denique gravissimis rationibus autoritatibusq; Theophylasti, Bart. in L. fin. C. si contra jus, & Cardinalis tract. de unione Ecclesie astruit Coraf. &c. Sic Bellarminus cum dixisset lib. 4. de Rom. Pontif. c. 5. § ult. Si papa præciperet vitium, aut prohiberet virtutem, Ecclesiam teneri credere VIRTUTEM ESSE MALAM, ET VITIUM ESSE BONVM. In recognitione librorum de Summo Pontif. limitat hoc suum responsum, se videlicet locutum esse DE ACTIBVS DVBIS virtutum aut vitiorum. Nam si præciperet manifestum vitium, aut prohiberet manifestam virtutem, dicendum esse cum Petro, Act. 5. obædire oportet magis Deo, quàm hominibus.

LXIX.

Nequè tantum legibus divinis subiecta est Romani Pontificis potestas, sed perspicuè deduci è textibus quibusdam Juris Canonici potest, etiam Imperialibus legibus pro rerum temporalium usurpatione meritò parere Pontifices. Probè enim ponderari petimus verba Nicolai Papæ I. in epist. 7. ad Michaellem Imperatorem, quæ leguntur dist. 10. c. 8. Quoniam idem mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus, sic actibus proprijs & dignitatibus distinctus officiis Potestatis utrimque discrevit propria, volens medicinali humilitate hominum corda sursum efferri, non humana superbia rursus in inferna demergi, ut & Christiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro usu temporalium tantummodo rerum Imperialibus legibus uterentur, quatenus spiritualis actio à carnalibus distaret incurfibus, & ideo militans Deo minime se negotijs secularibus implicaret, ac vicissim non ille rebus divinis præsidere videretur, qui esset negotijs secularibus implicatus. Eadem dist. 96. c. 6. repetuntur, & in glossâ explicantur.

LXIX.

Ita sanè quotquot sunt in ipsâ Ecclesiâ Pontificiâ moderationes, prolixè latentur, iura gentium esse inviolabilia, fœdera servanda. honestè vivendum, neminem ledendum, jus suum cuiq; tribuendum: ita ut pudore suffundantur, quoties mentionem faciunt violatz fidei, Turcis vel alijs datæ, ac dissimulent, quantum possunt, quorum consilijs id le. In Theatro, pidum facinus contigerit. Ita Marthæus Tympius, cum recenseret consilia Regis Poloniae & Hungariæ Vladislai, an fides Turcarum frangi.

D

Impe

LABYRINTHUS OPINIONUM.

Sic in spe-
culo, sign. Imperatori Amurathæ data servanda sit, dicit Vladislauum sollicitum
 468. legatur esse A NONNVLIS PRINCIPIBVS CHRISTIANIS, ut (pachis-
 Boufir, lib. audacter violatis bellum redintegraret. Quo facto cum Amura-
 hist, Vngar. res in acie periclitaretur, depromptis è sinu initi fedelis tabellis &
 Dec. 3. 10- intentis in cœlum oculis magno clamore in hanc vocem erupit:
 vius in A- Christe, si Deus es, ut Christiani tui de te peribent, vindica persilium tuorum,
 murate. qui contra hæc pacta per nomen tuum sanctè jurata bello me inuadunt, tuas
 30000. measq. iniurias ulciscere. Hinc, alia belli commutata ingenti strage plu-
 Christiani- rimi Christiani perierunt, & ipse rex Vladislauus equo excutitur, iussu
 nerum illo que tandem Amurathæ capite truncatur. Sancta sit ergo fœderum
 praelo, iust. religio, ac ipse Papa sit religiosus, sit legalis, sit iustus. Quid enim
 Præu no- Pontifices Judæorum malis istis artibus effecerint, Ecclesia histo-
 bilissima rica per quam abundanter testatur,
 huius deci- LX.

fiunt v. & Quod si verò Papa legibus superioribus derogare velit, vel re-
Prop. 16. gnorum provinciarumque jura tollere, tunc licitum est medijs legi-
 Theologoru- timis illud imperium declinare. Atque hinc natum est remedium il-
 venet. lud. Provocandi ab abusu, quod in ipsis Ecclesijs Pontificijs contra Pa-
 Native ec- pæ edicta in usu esse legimus. Admodum enim memorabilia hæc sunt
 clesie non verba in tractatu de Ecclesiastica & politica potestate quæ sic habent:
 tantum in Hic pro coronide & appendiculâ attexemus nativæ Ecclesiæ Catholice
 Gallia sed libertates, sive jus commune à Deo & naturâ institutum, his octo prolo-
 per orbem quijs ac fundamentis tam perspicuè roborari, ut nemo in illud im-
 universum pingere possit, quin eadem operâ legem divinam, naturalem, & ca-
 libertates. nonicam labefaceret. Hoc autem quories accidit, toties Gallis justam
 Quid sint præbuit occasionem provocandi tanquam ab abusu: quarum appellationum
 appellation- Princeps & Magistratus politicus, velut Ecclesiæ protector, & vindex canonum,
 nes ab summam habet moderationem: de solo enim abusu judicat, idque ad ex-
 abusu? ecutionem canonum pertinet. Verum hæc ratio procedendi Gallia-
 Quomodo rum, originem præbuit ecclesiæ Gallicanæ libertatibus, ut eas vulgo nomi-
 Hispani nant. Audio Hispanos atque alias nationes Christianas, quando ali-
 suspendant quid à Romanâ curiâ emanat, quod eorum moribus ac institutis ad-
 sententiam versatur, intercedere consuevisse, quo minus id executioni manderetur:
 iniquam Ex quo apparet, illos cum Gallis re ipsâ convenire, formâ tantum
 Pontificis? & modo agendi hac in parte tantum discrepare,

DE POTESTATE ROM. EPISC.

LXXI.

Et quas Reip. leges Senatus Venetus convelli à Papâ non passus sit, ex actis notum est; Decreta nimirum de non alienandis bonis immobilibus per subditos laicos in personas Ecclesiasticas absque Principis licentiâ; de non ædificandis Ecclesiis aut Monasterijs eodem principe inconstitutor; Et demum suo facultate judicandi & puniendi clericos prodeliis gravibus & atrocibus V. Marci Antonij Peregrini responsum, cum subscriptione Sacri Collegij Clarissimorum Iurisconsultorum Magnifice civitatis Padue.

LXXII.

Neque animis excidit aut oculis, quid in Saxonum jure cautum sit; Papam videlicet non posse aliquid jus condere in præjudicium majoris juris, quod in terrâ Saxonicâ observatur lib. 1. caner. art. 3. Sult. ubi hanc in mentem plura occurrent, libertatis germanicæ non obscura vestigia. Non tantum igitur divinis statutis est firmissimè ad hærescendum, sed à *ὁ δὲ πᾶσι πᾶσι καὶ ἑκάστῳ* quâ jus suum cuique redditur, nemo læditur, honestè vivitur, obtemperandum est, quod primus, uti volunt, Christi vicarius imperavit.

LXXXIII.

Pontificius quidam Juris Doctor Bartholomæus Ugolinus in *Responsionibus ad tractat. 7. Theologorum* acriter contendit, Stylum Romanæ curiæ vim legis habere, seu jus facere, idq; latè probari *e. quàm grav. de crim. fals. à Doctoribus*, adeoq; publicationem & denunciationem & affixionem Romæ factam sic afficere eos, in quos sententia censuræ lata est, perinde atque si personaliter esset ipsis intimata, ubi sunt, *concl. v. §. 3. præceptis summi Pontificis* parendum esse & non de ipsis judicandum, *e. in memoriam ead. dist. 19.* Idem tamen hoc restringit ad casus dubios *e. in memoriam ead. dist.* ut ob certas causas non peccetur non parendo præcepto Romani Pontificis *e. non nisi vers. pro gravi quog; scandalo, de renunt.* Plena hæc contradictionibus, infidus, ac periculis.

LXXXIV.

Si porro quæstio sit, quibus ergo fundamentis, quâ lege regitur potestas Pape?

D 2

in

Tertia quæstio generalis; Quo jure regitur potestas Pape?

LABYRINTHUS OPINIONUM

Matth. 16.

1oh. 21.

Luc 22.

Vide ipsum

Luth. Tom.

1. Ien. fol.

p. 298. seq.

Vide Col-

log. Ratiss.

proximum

cum Ante

ac Postscri-

ptis.

Becanus

non rectè

vocat Cir-

culum Cal-

vinificium,

in scholis afferuntur classica illa dicta: Tu es Petrus, pascere oves meas. Ecce duo gladii hic. Hæc dicta sunt tria fulera regni Pontificii: quæ tamen singula sunt à nostris dudum subruta; nos id tantum videamus, quomodo variis sese Labyrinthis Pontificii hæc implicent.

LXXV.

Nam in genere de omnibus scripturæ dictis quid ipsi sentiant in sinu suo, notum est; explicationem scilicet à Romano Pontifice petendam; Scripturam varios admittere sensus, nec posse ipsam dicere, quis sit verus scripturæ auctoritatem saltem quoad nos pendere ab Ecclesiâ, non esse idicæ *ἰδιώτης*, sed ita intelligendam, ut semper intellexit Ecclesiâ, atque hanc unam esse methodum indagandæ veritatis.

LXXVI.

Quibus principiis stantibus non Pareus primus observavit, turpem committi circulum ab illis in probando, sed Lutherus mature monuit, auctoritatem Pontificis hæc probari per auctoritatem Pontificis. Ita enim tom. 1. Ien. lat. p. 62. de anagônistâ suo Sylvestro: Robur divinæ scripturæ, id est, verbi DEI vim, quod est ipse DEVS, ex illius hominis, etiam impii, auctoritate pendere statuit, cum tamē omnes simul fateantur, Papæ auctoritatem robur habere ex illo CHRISTI: Tu es Petrus, & pascere oves meas, hoc est, non scripturas ex Papæ auctoritate, sed auctoritatem Papæ ex scripturis pendere. Neque enim ubi urgentur, alio confugiant, quàm ad harum scripturarum cen asylum, quo se mutant & roborent. At nunc Satan iste scripturas per hominem roborat. Quid est Antichristus, si talis Papa non est Antichristus? O Satan, Satan, quam diu abuteris patientiâ Creatoris aut in tuum magnum malum! Quamquam ego libens admitto Sylvestro miserabili, ut scripturæ robur à Papâ accipiat. Hæc enim erit VNA VIANEGANDA TYRANNIDIS PAPALIS, ET SEMEL EVERTENDÆ. Cum enim Papatum à Scripturâ statuunt, & scripturæ auctoritatem per auctoritatem Papæ elevent, jam Papa nullo testimonio nititur, nisi suis ipsis, nec jure divino, sed suo proprio stabit &c.

LXXVII.

Luce hæc clarius apparet, Lutherum probè prospexisse, nullam fieri posse *ἀπὸ θεοῦ* pro infallibilitate Papæ, stante illâ hypothesi, quis sit verus scripturæ sensus, ex infallibili judicio Papæ pen-

DE POTESTATE ROM. EPISC.

tendum esse. Quæritur enim, quæ sit prima veritas? scripturæ an Papæ auctoritas? an hæc per illam, an verò vice versâ vel reciprocè probetur? unde ipse Pontifex possit de suâ interpretatione certus esse? an tam ex dicto: *Fiant duo luminaria*, quàm ex illo, *Tu es Petrus*, probare possit suum suprematum primatumvè? an mutato iudicio Papæ mutetur sensus in scripturâ? Omne principium cognitionis clarum atque videns esse debet, quoad literas & sensum, antequam accedat id, quod ex illo principio deducendum. Hoc dictum, *Tu es Petrus*, non est tale. Sensus enim verus è Papæ auctoritate, quæ tamen probari debebat, hauriendus. E.

LXXIIX.

Notatu autem perquam dignum, quid in Orientali Ecclesiâ, imò quid in ipsa Pontifici sit responsum ad illa dicta.

Gloriantur Pontifici, Græcos tandem agnovisse in Concilio Florentino Primatum Romani Pontificis, qua de re suo loco. Quem verò animum gerant erga Romanos Pontifices, inter alia multa liquet ex Meletij Patriarchæ Alexandrini querelâ, quam instruit de Romanis Pontificibus his verbis: *Quod si in causas inquiras huiusce in nos, nescio quid aliud dicam, quàm id, quod res est, odij in nos Græcos, hoc est, Orthodoxæ Ecclesiæ alumnos, dico, Romanum Pontificem, Romanum (non universalem, non Catholicum) agnoscimus Pontificem, Christum unicum universali Ecclesiæ caput universale cum Paulo prædicamus. Ipsum ex ipsius verbis agnoscimus, uti Petrus ait, τὸ πῦρ ἐστὶν ἐγὼ καὶ τὸ ξύλον, Paulus dicit, ἡ ἐκ Χριστοῦ (neq; enim in te Petro, sed in me (ut vigilantissimè diligentissimè notat Augustinus Serm. 13. de verbis Domini & tract. 7. in Iohann.) edificabo, dixit, Ecclesiæ meam.*

LXXIX.

Consule quoque libros *Nikê Archiepiscopi Thessalonicensis de Primatu*, eodem tempore divulgatos, quo jactitabant Pontifices, sibi Græcos parere; In illis reperies Græcorum sententiam, Episcopum scilicet Romanum Primatus jus à Christo non habere, nihilo magis à Petro aut ab Apostolis, sed patres certis de causis primam sedem ei detulisse; successorem Petri non esse, nisi quatenus episcopus &c. In ijs, quæ ad rectitudinem fidei pertinent, & errare posse,

LABYRINTHUS OPINIONUM

& sapius errasse: nec esse, quod fuit illud: *Tues Petrus*, oggeras, quia ecclesiam Christi intueatur: hæc promissio, non Petrum non Petri, quem volunt, successorem; ut primum ordine esse detur, non idcirco in alijs dominari (ut quidem velit in concilio universali sedere tanquam Magister inter discipulos, iudex in sua causa.)

LXXX.

Observatu dignissima etiam sunt verba *Theophylacti Bulgarorum Archiepiscopi*, claves Ecclesiæ non de absolutione à juramentis, non de Jurisdictione aliqua Petri, sed in hunc modum explicantis:

” *Tibi dabo claves regni cælorum &c.* Claves, inquit, intellige ligantes, aut solventes delictorum, aut condonationes aut redargutiones. Qui enim sicut Petrus digni habuit sunt Episcopali gratiâ, potestatem habent dimittendi aut retinendi peccata: Nam licet ad Petrum tantum dictum sit illud, *Tibi dabo*, tamen omnibus Apostolis olim datum est, quando dixit, Quorum peccata remiseritis remittuntur, illud enim *dabo*, futurum tempus significat, nempe post resurrectionem.

” nem.

LXXXI.

Auctor *ir. de eccl. & polit. potestate* distinguit inter Caput essentialiale, quod est ipse dominus, per quem & propter quem substat Ecclesia & inter ministeriale, quod est dispensator Petrus: non dicit, Ecclesiam tuam, sed meam, non promitti, porrâ inferiorum non prævalerebunt adversum te, sed adversus eam: nec pasce oves tuas, agnos tuos, sed meos, ut ostendatur, Ecclesiasticos ad puram putam dispensationem aut administrationem, non ad aliquem dominatum temporalem, aut principium merè & absolute monarchicum, vocari.

LXXXII.

Quæ sententia cum scribatur esse Scholæ totius Parisiensis, menti omnium antiquorum Ecclesiæ Doctorem congrua) ut percipiat rectius, notandum, statuere illos, perpetuoque ac constanter docuisse, Christum fundando Ecclesiam, prius, immediatius, atque essentialius claves sive jurisdictionem, toti dedisse Ecclesiæ, quam Petro, seu, quod eodem redit, *Claves toti contulisse Ecclesiæ, ut per unum ministrum*.

DE POTESTATE ROM. EPISC.

ministeria licet exercerentur. Quandoquidem tota jurisdictio Ecclesie Nimirum
 astica primario propriè ac essentialiter Ecclesie convenit: Romano tamen hoc
 autem Pontifici atque alijs Episcopis: instrumentaliter, ministeria ipso tribu-
 lter, & quo ad executionem tantum, Si CVT FACULTAS VIDEN- unt Ponti-
 DI OCULO: id est, sicut homini competit facultas videri, ut toti sit, quod
 supposito (ad quod Deus & natura semper prius intendit, quàm ad apparet ex
 aliquam partem suppositi) oculo verò competit *epi. auct.* & mini- Censurâ
 sterialiter, (oculus enim propter hominem) ira & potestatem Eccle- Parienti
 siasticam concessam esse Ecclesie: ut toti Episcopis verò, ut partibus
 ac organis, seu administris. de libris
 Marci An-
 tonij de
 Dominus.

LXXXII.

Qua propter, cum Christus Matth 16. VERBO FVTVRI
 TEMPORIS claves in nomine totius Ecclesie Petro despondisset;
 TVM DEMVM eas ACTV ordini hierarchico contulisse dicunt,
 primum Matth. 18. ubi Ecclesiam sibi sufficientem & architectoni-
 cen ita construxerit, Dic Ecclesie, secundo per realem missionem Luc.
 10. Designavit Dominus & alios LXXII & misit illos &c. & Joh. 17. Ego
 eos misit in mundum &c. ut omnes unum sint &c. Joh. 20. Sicut me
 misit Pater, & Ego mitto vos: Huc facere Act. 26. Attendite vobis & uni-
 versis gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei.
 Atq; ita, cum missio vera & realis sit collatio jurisdictionis (auctore
 Apostolo Rom 10. quomodo predicabunt nisi mittantur?) & verò Chri-
 stus Apostolos atque discipulos, qui Episcopalem & Presbyteralem
 ordinem retulerint immediate, individue, & collectivè miserit, con-
 sequens esse, totum ordinem hierarchicum Episcopali & Sacerdo-
 tali ordine constantem immediate, proportionatè tamen & subor-
 dinatè, suam potestatem & jurisdictionem, hoc est, facultatem re-
 gendi à Christo derivare. Atque hinc solent ab abusu potestatis,
 provocare, in quibusdam ad Concilium seu Ecclesiam, in quibus-
 dam ad Regem.

LXXX.

Ac putant pro se facere hos Canonici Juristæ textus 24. q. 1. Quod- fin. super
 cumq; ligaveris super terram, erit ligatum & in celo. Si hoc Petro tantum di- Ioan. 17. ad.
 ctum est, non hoc facit Ecclesia. Si autem in Ecclesia sit (utique qua in terra 30. ad. c. 12.
 ligantur

Ex Angli-

LABYRINTHUS OPINIONUM

E. Cyprian.
ar. de uni-
tate Eccle-
siae.

lingantur, in caelo ligentur, & quae solvuntur in terra, solvantur in caelo: quia cum excommunicat Ecclesia, in caelo ligatur excommunicatus: cum reconciliat Ecclesia, in caelo solvitur reconciliatus.) Si ergo hoc in Ecclesia fit, Petrus quando claves Ecclesiae accepit, Ecclesiam sanctam significavit. Si in Petri personam significati sunt in Ecclesia boni, in Iuda personam significati sunt in Ecclesia mali.

LXXXV.

Et quod eadem Causa habetur ex Cypriano c. loquitur, &c. alie-
nus, à suis stare partibus arbitrantur. Non enim tam uni & soli Petro
(qui sanè mortalis, ut & quilibet successor, ita ut vacante sede, fun-
damento tamen Ecclesia non careat, sed in se unà habeat illam pote-
statem) quam UNITATI infallibilem clavium potestatem delatam
esse. Atque hinc fieri, ut dicat Cyprianus, PAREM POTESTA-
TEM Apostolis omnibus post resurrectionem tributam esse, tamen ut VNI-
TATEM manifestaret, VNITATIS ejusdem originem ab UNO incipi-
entem sua auctoritate disposuisse.

LXXXVI.

(Non itaque Petro fuit potestas in Apostolos reliquos, sed unica
in toto Collegio communis erat auctoritas, quam non sumebant à
Petro, sed immediatè à Christo; Ex qua potestate ipsos Pontifices ex-
cidere atque errando à fide deficere posse, constans Cypriani mens
fuit, ut ex *oppoſiti* ei epistolari patet. Sic Stephanum Papam, quod hæ-
reticorum causam contra Christianos & contra Ecclesiam Dei asserere
conetur, arguit Cyprianus, omnium hæreticorum baptismata iusta
esse & legitima judicando) Ideoque addit sanctus martyr & Epi-
scopus Cyprianus: Hoc *utiq;* erant & ceteri Apostoli, quod fuit & Petrus,
PARI CONSORTIO pradii & HONORIS & POTESTATIS. Sed
exordium ab VNITATE profectus, ut ECCLESIA VNA monstretur.

LXXXVII.

Et meminit Augustinus l. 3. de Baptismo contra Donatistas c.
3. S. Cyprianum his usum in Concilio verbis: Non solum ergo mihi
salvo jure communionis adhuc verum quærere, sed etiam diversum
sentire conceditur. Neg. n. quis quam nostrum inquit, Episcopum se Episco-
porum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem collegas suos
adegit. Quid mansuetius? quid humilior? nulla nos certè deterret
aucto-

DE POTESTATE ROM. EPISC.

authoritas à quærendo quid verum sit; Quando habeat, inquit, omnis
Episcopus pro licentiâ libertatis & potestatis sue arbitrium proprium, tanquam
judicari ab alio non possit, quomodo nec ipse potest alteram judicare.

LXXXIIX.

Eodem capite & hæc S. Cypriani verba S. Augustinus recitat:
Sed expectemus universi iudicium Domini nostri Iesu Christi, qui unus & so-
lus habet potestatem & proponendi in Ecclesiæ suæ gubernatione, & de actu
nostro judicandi. Atque hæc omnia S. Augustinus calculo suo appro-
bat, S. Cyprianum collaudat, adeoque toto hoc discursu attestatur,
iudicium decisivum Romani Papæ neque pro necessario, neque pro
infallibili habitum fuisse.

LXXXIX.

Præ cæteris autem probissimè intimeque notandus est locus ce-
lebratissimus S. Cypriani, è quo luce meridiana clarius est, Papa Ro-
mani tantam non fuisse auctoritatem in Episcopos externos, quantam
sibi his seculis sumsit. Non vult enim concedere sanctus Martyr,
ut Romam appellent, qui à suis Episcopis auditi, convicti, damnati
sunt: æqualem hac in parte potestatem esse Episcoporum Africano-
rum, & Italarum. Id enim ex his ipsius verbis satis clarè perspi-
tur, cum ait: Cum statutum sit omnibus nobis & æquum sit pari-
tè a cunctis, ut unus cuiusque causa illic audiat, ubi est crimen admissum,
& singuli pastores portio gregis sit ascripta, quam regat unus quisque &
gubernet, rationem sui actus domino redditurus, oportet utique e-
os, quibus præsumus, non circumcursare, nec Episcoporum concordiam
coherentem suâ subdola & fallaci temeritate collidere, sed agere illic cau-
sam suam, ubi & accusatores habere & testes sui criminis possint, nisi pau-
cis desperatis & perditis, minor videatur esse auctoritas episcoporum in
Africâ constitutorum &c.

XC.

Satis equidem novi, S. Cyprianum hac ipsâ epistolâ magno
honore afficere Petri cathedram atque ecclesiam principalem, Vnde V-
NITAS SACERDOTALIS exorta est. Sed hoc ipsum dico co-
sensu accipiendum esse, quo vult S. Cyprianus, quod videlicet, Ro-
mana ecclesia communia episcoporum jura observare, ac fraternum

E

in

LABYRINTHUS OPINIONUM

in pari potestatis consortio nexum tueri, suumque adeo consensum cum alijs Ecclesijs testari debeat, non verò solum alijs præscribere. Atque id est quod negent Ecclesiæ Gallicæ, adeoque Papam Concilio tanquam toti membrum coordinant.

XCI.

Sed redeamus ad dictum Servatoris. Id quod summam aliquam, *ex gratia* Petri successoribus non offerat conferatque, inter alios Cardinalis *Cusanus* docere poterat. Cōstat enim, quid ille disputarit. Quod omnes promissiones Christi Petrum alloquentis: *Dabo tibi claves &c. Porta inferorum &c. rogavi pro te &c.* ad ecclesiam universalem, non speciatim ad Petrum, ejusve successorem, sint referenda, maxime cum nonnulli Papæ schismatici & hæretici fuerint: Quod de facto Petrus ipse nullatenus majorem potestatem à Christo acceperit, quam ceteri Apostoli, nec ei quicquam dictum, quod per æque alijs dictum non sit: quippe, qui non minus *Petra* sint, quam Petrus ipse: ut quod dicitur *super hanc Petram* &c. ad confessionem ejus, non ad personam sit referendum. Proinde cum potestas ligandi & solvendi, omnis jurisdictionis divinæ sit fundamentum, manifestum est, quod omnes *Episcopi, fortasse & omnes Presbyteri* quoad jurisdiccionem, parem potestatem habeant. Restrigitur id postmodum, non quoad executionem, quæ sub certis positivis terminis clauditur, ex jure scilicet humano; sed & additur: quod cessante ejus causâ, cessant etiam omnes majoritatis & minoritatis gradus, ita ut ad jus naturale redeundum sit, ad primigeniam utiq; illam aequalitatem. Ita ergo eruditissimus sanè Cardinalis & acutissimus in his tabulis perspicere non potuit, quod illi putant omnium oculis illabi, dominium scilicet Papæ absolutum, jure ipsi divino concessum ac promissum.

CXII.

Legantur acta Concilij Basileensis & comitiorum Moguntinorum, quid nimirum Eugenij IV. tempore candidè à multis prolatum sit, quæ nimirum habentur *Matth. 16. & Luc. 22. Oravi pro te, Petre &c.* Ecclesiæ promitti, non Petro, nedum Papæ. Etenim saultos Papas graviter errasse, quorum & exempla producuntur; Ecclesiam, quæ per concilium representatur, omnium fidelium matrem esse, præ

Luc. 22.
y. 22.

THIS DAY

THIS DAY

„ de Cor.
„ cordiâ
„ cath. l. 2o

& Petri
 de Alliaco.

Bernb. l. 4.
 Confid. ad
 Eugenium
 Papam.

Legan-

LABYRINTHUS OPINIONUM

XCV.

Legantur, quæ toto illo tractatu laudabili fervore S. Bernhardus monet; in primis autem, quomodo PASCENDI officium è verbo Dei explicet. Ita enim habet: Hic hic non parco tibi, ut pareat Deus. Pastorem te populo huic certè aut nega aut exhibe. Non negabis: ne cujus sedem tenes, te neget hæredem. Petrus hic est; qui nescitur processisse aliquando vel gemmis ornatus, vel sericis: non tectus auro, non vectus equo albo, nec stipatus milite, nec circumstrepentibus septus ministris. *Absq̃ his tamen creditur satv posse impleri salutare mandatum: si amas me, pascere oves meas. In his successisti, non Petro, sed Constantino.* Et post pauca: Evangelizate, pascere est. Fac opus Evangelistæ, & PASTORIS OPVS IM PLESTI.

XCVI.

Hæc S. Bernhardus: qui egregio nos specimine docet. i. etiam Romanum episcopum posse à malis Consiliarijs & familiaribus suis seduci, ut inexcusabile scandalum præbeant Ecclesiæ. Id enim queritur hoc loco S. Bernhardus accidere; Scio, inquit, ubi habitas, increduli & subversores sunt tecum. Lupi non oves sunt, talium tamen tu pastor. Vtilis consideratio, qn à fortè inveniæ, quomodo, si fieri possit, convertas eos, NE SUBVERTANT TE.

XCVII.

2. Papæ audacter & in os resistendum esse, & periculatum sibi-tum Ecclesiæ impendunt indicanda. Hoc ipsum S. Bernhardus magnâ *πρόσῳδος* & fide præstat: AEmulor te amulatione bona, & uti nam, quàm VEHEMENTI, tam utili! & paulò superius; Excurrimus utq̃ huc plenius te atq̃ pressius admonendum putantes, horum quæ circa te sunt in hac parte. Sed & vehementior est S. Bernhardus in libro de Consideratione tertio.

XCVIII.

3. Pasturam non esse præfecturam vel Dictaturam aliquam, sed ministerium Evangelij; propterea, cum respondere posset Eugenius Papa, *proxi* & *clav* suorum hominum inculando: Dracones me moneo pascere, & scorpiones, non oves; respondet S. Bernhardus: Propter hoc

DE POTESTATE ROM. EPISC.

*hoc magis aggredere eos, sed VERBO NON FERRO, Quid in denuſus
pare gladium temes, quem ſemel juſſus es ponere in vaginam.*

XCIX.

Quibus etiam verbis in aurem Pontifici dicitur, quo Spiritus *Videatur*
ſibi applicare debeat dictum ſalva oris de gladio. geminique gladij *pluma &*
apparatu, non certe, ut *Boniſacius VIII.* qui ſe, ut ſummum Ponuſi *aliq. hitori-*
cem, utrumque gladium vibrare poſſe iniquiſſimā inſolentia præ- *ci de Bonif.*
ſumſit, juſ enim gladij Magiſtratibus politicis immediate à Deo de- *VIII.*
mandatum eſſe, tot Chriſtianorum herorum proteſtationib9, in ver-
bo Dei fundatiſſimis, evictum eſt; & non ſemel objectum Pontifici- *Paſce, non*
bus, quod non vicarios Chriſti agant, ſed *SICARIOS*, non paſtores, *occide,*
ſed impoſtores, verum ita, ut gladium Petrus ſit juſſus *in vaginam re-*
condere; cum regnum Chriſti non ſit de hoc mundo, gladio neque
acquiſitum neque defendendum.

C.

Quamquam enim *Beſſarminus* in honorem *Boniſacij VIII.* *lib. 5. de*
αὐτοφάρακα quærit: excuſans illius de utroque gladio jactan- *lib. 5. de*
tiam (quam in bullâ ſua ſequipedalibus & imperioſis verbis expreſ- *Rom. Pon-*
ſerat) quod ex *Bernhardo* illum ſenſum hauſerit, ſatis tamen è textu, *iſ. c. 7.*
pater. *Bernhardum* à tñ profanis novationibus fuiſſe alieniſſimum *ſanctam.*
ſuo loco ſuſius explicabitur.

CI.

Ad omnia autem Scripturæ Sanctæ oracula, quibus juſ illud ſu-
perioritatis aſtruere ac ſuffulcire ſatagunt, pro nobis ipſa historia
Eccleſiaſtica reſpondeat; quæ luculenter ob oculos illis ponit, juſi-
ſſimodum *επαγγελίας* olim non fundatione vel inſtituto Chriſti, ſed
Conciliorum *divi & dei* ac ſancito fuiſſe poſtulatam.

CII.

Id quod inter alia è Concilio Carthaginenſi ſeu Africano *VI.*
eni *B. Auguſtinus* interfuit, Sole meridiano clariuſ effulſurum arbitror.
Quo nomine omnes veritatis ſtudioſos, ſuæque ſalutis cupidos per
officium è rogo. ut Acta illa non deſultoriè, ſed intimè recognoſ-
cant, at que judicium deinde ferant, num Pontifex Romanus ſuam
auctoritatem è Scripturis, an potius è Niceno Concilio aſſerere vel
voluerit vel potuerit.

E. 3

Res

LABYRINTHUS OPINIONUM

CIII.

Res ita se habet: Cogebatur concilium CCXVII. Episcoporum (ne dicamus de Presbyteris) ubi cum Aurelius Papa (non Papa Romanus, titulus hoc tempore alius etiam competebat, sed Episcopus Carthaginensis) initio dicendi facto à gratiarum actione propositionem ipsam seu causam conventus adducit, videlicet, in medium jam proferenda exemplaria Niceni Concilii; ab universo Concilio dictum est: proferantur.

CIV.

Itaque recitatis per Danielelem Notarium Niceni concilii statutis, Faustinus, Episcopus plebis Potentinæ (provinciae Italix Piceni) legatus Romanæ Ecclesiæ, (NB. Non erat præses concilij, loco Episcopi Romani,) suum incipit urgere negotium, suæ legationis summam, & primitus, si ita placeat beatitudini Episcoporum congregatorum (ita loqui solebant de Episcopis) istam expediendam cupit. Cumq; Aurelius Episcopus veniam legendi secisset, Daniel Notarius commonitorium legatis Papæ traditum è schedâ recitat: Illud de verbo ad verbum huc referre placet, ut patet sciat liquidò, quoniam fundamento primatum petierit Romanus Episcopus & quàm falsò se retulerit ad canonem aliquem Niceni Concilij.

CV.

Sic ergò habet commonitorium: Porro inquit Episcopus: Vobis commissæ negotia non latent, vos ita, ut nostra, imò quia nostra ibi in vobis præsentia est, cuncta peragite maximè, cum & hoc nostrum positis habere mandatum, & Verba Canonum, quæ in pleniorẽ firmitatem, huic commonitorio inseruimus. Ita enim dixerunt (dilectissimi fratres) in concilio Niceno, cum de Episcoporum appellatione decernerent. Placuit autem, ut si Episcopus accusatus fuerit, & iudicaverit congregati Episcopi regionis ipsius & de gradu suo deiecerint eum, & appellasse Episcopus videatur, & consugerit ad beatissimum Ecclesiæ Romanæ Episcopum, & voluerit audiri, & iustum putaverit, ut renovetur examen, scribere hic Episcopus dignetur, qui in singula & propinqua provincia sunt, ut ipsi diligenter omnia requirant & iuxta fidem veritatis omnia desinuant. Quod si is, qui rogat, causam suam iterum audiri deprecatione sua moverit Episcopum Romanum, ut è latero suo presbiterum mittat, erit in potestate Episcopi Romani, quid velit & quid existimet. Et si decreverit mittendos

DE POTESTATE ROM. EPISC.

tendos eos, qui praesentes eum Episcopis iudicent, habentes auctoritatem ejus, a quo destinati sunt, erit in suo arbitrio. Si vero crediderit sufficere episcopos, ut negotio terminum imponant, faciet, quod sapientissimo consilio suo iudicaverit.

CVI.

Hoc praefecto Alympius Episcopus Togaensis responderet, servaturos se esse, quod in Niceno Concilio scriptum, ut superioribus literis concilii rescripserint: Verum enim vero nondum probatum esse, quod in concilio Niceno unquam potestas illa Papae Romanae concessa fuerit: Ad hoc tamen me movet, inquit, quoniam cum inspicereamus gratia exemplaria huius synodi Nicens, ista ibi, nescio quâ ratione, minime invenimus. Unde petimus Venerationem tuam, sancte Papa Aureli, ut quia hoc authenticum Concilium Nicenum in urbe dicitur esse Constantinopolitana, aliquos cum scripturae sanctitatis mittere digneris, ut non solum ad ipsum Sanctum Patrem nostrum, Constantinopolitanum Episcopum, sed etiam ad Alexandrinum, & Antiochenum venerabiles sacerdotes, qui hoc nobis Concilium sub stipulatione litterarum suarum dirigant, ut omnis postmodum ambiguitas auferatur, quia nos ita, ut Frater Faustinus attulit, minime invenimus.

CVII.

Quid Faustinus? strenue quidem agere vult causam Romani Episcopi, nihil tamen amplius petit, quam ut ad sanctum & beatissimum Papam scribant congregati hoc in concilio Episcopi, ut & ipse integros Canones inquirens cum patribus concilij huius de omnibus Constitutis tractare possit (Ex hoc ergo pater, Papam non exclusis alijs Episcopis posse definire, quicquid visum fuerit: id quod ipsum non licere ex Canonibus etiam Apostolorum pater) quâ in re consensum impetrat. Tum Novatus Episcopus iterum aliquid monet, quod in Concilio Niceno inveniri negat. Et Augustinus Ecclesiae Hipponis Regiensis Episcopus, legatus provinciae Numidiae, dixit: Et hoc nos servaturos profitemur, salva diligentiori inquisitione Niceni Concilij.

CIX.

Quid fit? Perferunt Patres Concilij ad Bonifacium urbis Romae episcopum (hunc enim titulum habet $\epsilon\pi\iota\sigma\kappa\omicron\varsigma$) neque nominat illum Vicarium Christi, episcopum universalem, sed Dominum beatissimum & honorabilem fratrem Bonifacium) quid verò
ab

LABYRINTHUS OPINIONUM.

ab ipso petant, ex his formalibus satis intelligi potest, quæ inter alia habent:

CX.

Quamvis enim plurimos codices legeremus, sed nunquam in Niceno Concilio, in Latinis codicibus legimus, quemadmodum in supra dicto commonitorio inde directa sunt. Tum quia hic in nullo codice Græco ea potuimus invenire, ex orientalibus Ecclesiæ, ubi perhibentur eadem decreta posse etiam authentica reperiri, magis nobis desideremus afferri. Pro qua re tuam quoque venerationem obsecramus, ut scribere etiam ipse digneris ad illarum partium sacerdotes, hoc est Ecclesiæ Antiochenæ Alexandrinæ & Constantinopolitanæ. Et si alij etiam tuæ placuerit sanctitati, ut inde ad nos iidem Canones apud Nicaeam civitatem à Patribus constituti veniant. Te potissimum hoc beneficium cunctis occidentalibus Ecclesijs in Domini adjutorio conferente.

CXI.

Ut Compendium faciam relationis, Perspectis summâ industriâ exemplaribus, vident Patres, iniquè secum agi, & jugum adeo illud hoc rescripto declinabant: Nam & si de inferioribus clericis vel laicis videretur ibi præcaveri; quanto magis hoc de Episcopis voluit observari? ne in sua provincia communione suspensâ tuâ sanctitate præpropere, vel indebitè videantur communioni restituti. Presbyterorum quoque & sequentium clericorum improba refugia, sicut te dignum est repellat sanctitas tua, quia & nulla Patrum definitione hoc Ecclesiæ derogatum est Africana & decreta Nicæna sive inferiorum gradus clericos, sive ipsos Episcopos suis Metropolitanis aptissime commiserunt. Prudentissime enim, iustissimeque viderunt, quæcunque negotia in suis locis ubi orta sunt, finienda nec unicuique provincie gratiam Sancti Spiritus defuturam: quâ æquitas à Christi sacerdotibus & prudenter videatur & constantissime teneatur: maximè, quia unicuique concessum est, si iudicio offensus fuerit cognitorum, ad concilia sue provincie, vel etiam universale provocare. Nisi forte quisquam est, qui credat unicuique posse Deum nostrum examinis inspirare justiciam, & innumerabilibus congregatis in concilium sacerdotibus

DE POTESTATE ROM. EPISC.

tribus denegare aut quomodo ipsum transmarinum iudicium ratum erit, ad quod testium necessaria persona vel propter sexum vel propter senectutis infirmitatem vel multis alijs impedimentis adduci non poterunt? Nam ut aliqui, tanquam à tuæ sanctitatis latere mittantur, nullâ invenimus patrum Synodo constitutum.

CXII.

Hæc qui legit intelligat. Nam per amorem veritatis omnes rogo, an non satis expressis conceptisq; verbis protestatio hic fiat contra universalem Episcopi Romani *ἐφεξαι*; Quid verò opus totannorum disquisitionibus? tot legationibus? si vel Pontifex vel legati, vel Augustinus vel alij fuissent in hac opinione, LEGJBUS DIVINIS, dictis nimirum superius citatis, competere Pontifici Romano jurisdictionem in omnes Episcopos.

CXIII.

Et quàm planè sua vineta cecidit Pontifex Romanus, dum ad Niceni Concilij statuta judiciarias partes retulit? In illo enim contrarium disponitur, quod videlicet in suburbicarijs Ecclesijs generalem Superintendentiam exercere debeat Romanus Episcopus, sicut in alijs districtibus alijs.

CXIV.

Porrò si neque *ἐφεξαι* aliquam & primatum ordinis concedere voluerunt Romano Episcopo, si contra appellationis forum, protestati sunt, quid quaeso dicturi fuissent orthodoxi ac sinceri Patres, si dispositionem de BONIS ECCLESIASTICIS in Africâ sibi vendicasset? si investituram & PALLIUM EPISCOPALE?

CXV.

Immò quo animo laturi fuissent devotissimi Patres, constantissimi atque acerrimi Veritatis vindices, si sibi soli (id est, si cum concilio definiti) sive absq; concilio potestatem sumsisset decidendi controversias FIDEI: adeoque libera fratrum vota non putaverit esse necessaria? quod ipse statuerit, illud omnibus amplectendum: Sanè ex omnibus Actis apparet, illos tam intolerabile iugum CONSCIENTIARUM minime admissuros fuisse.

F

Quod

LABYRINTHUS OPINIONUM

CXVI.

Quod si Africani causis satis urgentibus edocent, incommo-
dum, iniquum, novum & periculosum esse, processum appellatio-
nis, quo ē tam dissitus locis Romam citari debeant litigatores atque
testes, qui senio, morbis vel alijs obstaculis perpetuam justæ ablen-
tiæ veniam facili impetrent; quid de Antipodum Ecclesijs, causisq;
Ecclesiasticis, censendum putamus? illinē à foro Curiae Romanæ
pendere debeant, Africanis longe vicinioribus justē ob itineris lon-
ginitatem excusatis? An nondum vident, aliam fuisse rationem
Pontificis in populo Hebræo, quā in Ephori alicujus universalissimi
per totum orbem?

CXVII.

l. 3. de con- sider. ad Eugenium. Appellationum abusum & rationibus & exemplis gravissimē
perstringit Bernhardus, palam testatus, aliquos maluisse renunciare
suo juri, quā LONGO ET CASSO ITINERE FATIGARI: ac
minum esse omnes appellantes justos; & appellatos esse inventos
reos; (id est, qui Romam appellant, faciliē invenire ibi favorem, ob
confirmatum scilicet jus appellationis novo hoc actu; qui verō ap-
pellatione istā accusantur, premi statim præjudicij) meminit quo-
que expensarum quæ ab hoc itinere multos retrahant, qui propterea
causam malint deserere. Ita enim sonant verba S. Bernhards:
Vide supra Distatus Gregorij VII. Quem das mihi in tam crebris appellationibus, quæ hodie sunt, qui pro ex-
pensis itinera vel nummum restituerit illi, quem forte appellavit? Hæc &
alia magni ponderis illo in loco S. Bernhardus. Et tamen toti orbi
volunt quasi fascino præstringere oculos, hæc & alia jura Cathedræ
Romanæ à sapientissimo fidei nostræ magistro profecta esse.

CXIIX.

Sed satis hæc de Concilio Africano, ē quo, ut strictim repetam,
ad oculum patescit 1. Episcopos noluisse fidem habere Pontifici vel
legatis, antequam ex Actis Concilij probatum dederint, quod as-
serunt. 2. non agnovisse auctoritatem Pontificis majorem esse Con-
cilio; cur enim eam ē Nicenā demum Synodo perire opus fuisset? &
quid impie dixissent: *Servabimꝰ illa* (quæ poscit Pontifex) *salva diligen-
tiore inquisitione Nic. Concilij* 3. Communicata quidem fuisse consilia
cum

DE POTESTATE ROM. EPISC.

cum Episcopo Romano, sed non expectatum ipsius suffragium; notum saltem illi factum esse, quid constitutum sit, & rogatum, ut suo in loco fraternitatis vinculum servet.

CXIX.

4. Allegaras esse gravissimas facti rationes; quæ ex mente istorum Patrum sic formari colligi quæ possunt, quod postulat Episcopi Romani novum sit, à Concilio Niceno alienum, typho alieni seu insolentia simile, quod Spiritus Sancti dona non velit esse libera, & in Africanas etiam Ecclesias diffusa; quod actus iudiciales foro tam remoto exercere sit *ἐκ τῆς ἀδυνατίας*; quod si ad tollenda itinerum incommoda Pontifex per commissarios agere velit, nulli hoc synodo sanctum vel constitutum sit. Ubi hic, *Te es Petrus, Pæsc oves, Ecce duo gladij?*

CXX.

Pergendum jam fuerat ad reliquos in hac arcâ anfractus, ubi & hic se campus offerebat: An videlicet Ecclesia carere possit Romano Papâ: sive, an per solos Episcopos regi possit Ecclesia? Quam facile enim probatum dari potest, politiam Israeliticam carere potuisse rege; summâ administrationis penes Iudices, Samuel & prædecessores positâ; quos singulari ductu Deus ipse, Dominus politia illius, singulari modo proprius ac directus, gubernabat, tam facilis demonstratio est, Episcopis, solis, sine Monarchia affectione, regi potuisse Ecclesiam.

CXXI.

Adduci poterant 1. rationes Ecclesiæ ante Moysen, atque constitutionem sacerdotii Aaronici. 2. typum Pontificis summi jam in Christo impletum, nec sacerdotii translationem ultra fieri. 3. ipso Petri tempore nullum fuisse, qui sine concilio definierit. 4. Petrum non superiorem sed parem fuisse singulis, minorem omnibus, ac à reliquis missum; non misisse reliquos. 5. manere sine Pontifice tum *Eph. 2 20.* primarium Ecclesiæ fundamentum, Christum, tum secundaria, Prophetas scilicet & Apostolos.

CXXII.

6. Canones Apostolorum formas regiminis describere per Episcopos.

LABYRINTHUS OPINIONUM

Canon A-
postolicus.

Eph. 4.
11. 12.

scopos non per supremum aliquem Dictatorem. 7: Ordinari posse Episcopos à duobus aut tribus episcopis (scilicet vicinis, non petito pal-
lio Româ), 8. canonem tricesimum tertium (presupponimus jam Canones illos esse Apostolicos) apertè refragari hypothèsibus Romani Pontificis, 9. posse sine Papâ convocari concilia, mitti communi consilio Epi-
scoporum (ut praxis Apostolica docet), qui convertant gentes, indi-
ciferias, benedici Regibus ac Imperatoribus, aliaquè officia peragi, 10. ab Apostolo enumerati ordines in Ecclesiâ, Apostolos, Prophe-
tas, Evangelistas, Pastores, Doctores, capitis verò super hos omnes
constituendi, præter Christum nullam mentionem fieri &c.

CXXIII.

Sed placent audire, quid hac de re in ipso Papatu arbitrati sint. Lutetiæ in Collegio Sorbonico fuisse legitur Theologus, Johannes Gigencurrius, qui ad postulata regis Caroli VI. asseruerit, Ecclesiam Catholicam faciliè Papâ IN PERPETVVM caritutam memorantè:
è Monst. l. i. c. 30. 43. 52. Froissart. d. lib. 4. cap. 58. 91. 120. & lib. 2. c. 35. lib. 3. c. 46. Antonio Benbellonâ.

CXXIV.

De Eccle-
siasticâ &
Politicâ
potestate
p. 11.
Affirm. id
est, quod
non omni
tempore
obligat.
& p. 13.

Et alius scriptor Pontificius sic procedit: Istinc verò inducimus
hunc fidei articulum, credo unam sanctam Ecclesiam Catholicam, esse veritatis
sempiterna: propterea quod lege Evangelica stante, Christus divorcium cum
Ecclesiâ sponsa facere non potest: quoniam a symbolico & ministeriali capite Ro-
mano Pontifice asseri non debet, quem, saltem ad tempus, adesse & abesse vide-
mus sine Ecclesiâ interitu: nam comperitum est sedem apostolicam aliquandò
tres, aliquando septem annos vacasse: siquidem præceptum, de habendo Ponti-
fice, affirmativum non negativum est.

CXXV.

Postea respondet ad thesin (Igitur etiam Ecclesia nequit subsistere
sine Papâ) his verbis: Quasi verò Romanus Pontifex essentiale & primum,
non secundarium & ministeriale caput Ecclesiæ esset: unde præceptum habendi
Pontificem, ad semper non pro semper obligat, ut loquuntur scholastici.
Sed hic ob temporis angustiam reflectendi pedes, ad Labyrinthum
suo tempore redituri. Faxit Deus, ut veritati palmam
demus, & Canonem verbi sequamur.

Quod

DE POTESTATE ROM. EPISC.

Quod si cuiquam volupe est (cui forsan disputationes sublecuturæ ad manus non pervenient) Labyrinthi residuos mæandros eminus quasi prospicere; is observet, quàm variè defatigentur errationibus dubiis circa potestatem Pontificis temporalem; quam sibi vendicat.

1. In personas secularium, Regum, Principum

& aliorum:

An principis habeant suam eminentiam, & jus gladij, à Papâ, non immediatè à Deo?

An Imperator Romanus à Papâ Imperium accipiat & coronam vel certè confirmationem, an non potius ab Electoribus, etiam sine confirmatione Papæ?

An non potius Imperator confirmet Pontificem?

An Papæ potius resignatio imperii, si sit, facienda sit, quàm Electoribus?

An juramentum fidelitatis ab Imperatoribus exigere potuerint Pontifices?

An Papæ possit deponere Cæsarem vel alios Imperii aut regnorum principes?

An non potius Imperator jure deponere possit Papam, in casu variorum suæ potestatis abusuum?

An à Pontifice summo, imò à Clerico quovis, nullum possit committi lesæ Majestatis secularis crimen, eò quod sint sub nuda seculari Majestate?

Exemptio clericorum an juris sit divini ac immutabilis?

An Electorum Collegium sacro sanctum sit à Pontifice Romano institutum?

An Pontifex ut successor Petri gerat utrumq; gladium?

An Pontificis ut vicarii Christi regnum constituat Monarchiam quintam; quatuor antecessis succedeream?

An vacante Imperij throno summa Jurisdictionis esse debeat penes Pontificem, an penes Electores vicarios?

LABYRINTHUS OPINIONUM

2. In bona eorundem.

An dominium in temporalia bona directè, ac jure divino, competat Romano Pontifici?

Utrum sanior, mitior ac minus periculosa sit illa sententia, quod non quidem directè, attamen indirectè, Papa sit dominus omnium bonorum temporalium? an potius in effectu eodem res recidat?

An nondum ab Ecclesiâ definitum sit, quanta sit potestas Pontificis in bona temporalia?

An omnia Christianorum tantum bona sint, Romani Pontificis? an simpliciter omnia totius mundi?

An in specie Imperium Romanum sit feudum Romani Pontificis?

An ille imperium transfulerit à Græcis ad Germanos?

An Germanis auferre, & Græcis postliminiò restituere possit?

Quæ & quanta sint provincia, Pontificis Romani proprio dominio subjecta? & an sufficiant curia Romana, an verò olim augustiores fuerint ejus opes?

An illa dominia, ex Constantini donatione profluxerint? & quid neget, an Cruce & igne tollendus?

An si facta sit, debuisse à Pontifice, resignato vel alijs Commissis docendi munere, acceptari?

An non tam donatio fuerit, quàm restitutio ejus, quod per se erat Pontificis?

An regna Hispanie, Gallie, Angliæ aliq. non pauca certo sibi vendicare possit titulo, prætensionibus illis juri divino non repugnantibus?

An regna Indiarum possit in Emphyteusis regibus distribuere?

An bona Ecclesiastica per universum orbem Christianum sint summi Pontificis? an verò illorum, quibus externum Ecclesiarum regimen, in defensione religionis, templorum, scholarum

rum.

DE POTESTATE ROM. EPISC.

rum, in conservatione familiarum nobilium, in curâ pauperum, hospitiorum, alijsq; juribus commissum est?

Quenam sint libertates Ecclesiarum Gallicarum, & similium?

3. In Actiones.

An ad Pontificem appellari possit à judicio Imperatoris, etiam à Camera Imperij?

An pacem religionis vel impedire possit Pontifex, vel datam tollere?

An hereticorum interfectionem, non obstante vel salvo conductu, vel religionis libertate, possit imperare Pontifex?

An compactata Magistratus & subditorum rescindere, hosq; ab obedientia vinculo solvere possit?

An Pontifex, non obstante suspensione Jurisdictionis in nostras Ecclesias, possit Augustanae Confessionis aedecias excommunicare; status alicujus reformationem, Episcopi & Capituli consensu factam, impedire, pallij petitionem exigere; causarumq; Ecclesiasticarum statuum Imperij judex esse?

Cujusnam sit Calendariorum formas prescribere? Concilia convocare? &c.

Hæc omnia & cognata *ἑντὸς μὲν*, cum non sint merè politica, sed conscientias Christianorum tangerent, & ex Dei verbo, tabulis nimirum illis, quibus jus Status Ecclesiastici atque Politici sic fundatum est, ut pius animus tutò acquiescere possit, ventilari debeant; copiosè, si tempus & instituti ratio permisset, excuti poterant.

Et quanta ulterius spacia patent DE POTESTATE PONTIFICIS IN SPIRITVALIBVS?

I. Quoad Personas:

An potestas, saltem ordinis, sine contradictione solenni concessa semper fuerit Pontificis

An

LABYRINTHUS OPINIONUM

*An potestas Pontificis eo extendatur, ut angelis imperare possit?
An Sanctos Canonizare possit, recteque novos Ecclesie sanctos saepe
promulget?*

*An S. Norberti eadem fides fuerit de Antichristo qua hodie Roma-
na Ecclesia? Legatur ep. S. Bernh. sc. ad Gaufridum Car-
not. nsem episcopum.*

2. quoad bona merè spiritualia, FIDEM, & SACRA- MENTA.

*An decisiones questionum fidei sint reservata Romano Pontifici,
sive solus definiat, sive cum concilio?*

*An non sit Concilio inferior Papa? à Concilio citandus? & judican-
dus? per sententiam abdicandus?*

*An Canonizare potuerint Pontifices Conformitates Francisci, &
istius Spiritus libros?*

An predecessorum circa fidem statuta possit abrogare Pontifex?

An articulum fidei condere possit, qui antea non fuit!

An epistolas scribere authenticas!

An conciliorum Canones corrigere ac mutare!

An conscientijs imperare possit?

*An à Sacramenti aliquà parte possit arcere Laicos, a toto matri-
monio Clericos?*

3. quoad actiones.

*An excommunicare ita possit princeps, ut, necessario nexu sequa-
tur abdicatio dominij, subditorum à juramento solutio, &c.*

*An Orientales & transmarinos aliosque Episcopos ordinarint
Pontifices Romani?*

*An pallium semper à Pontifice petierint Archiepiscopi, & quidem
in signi pecunie summa numeranda?*

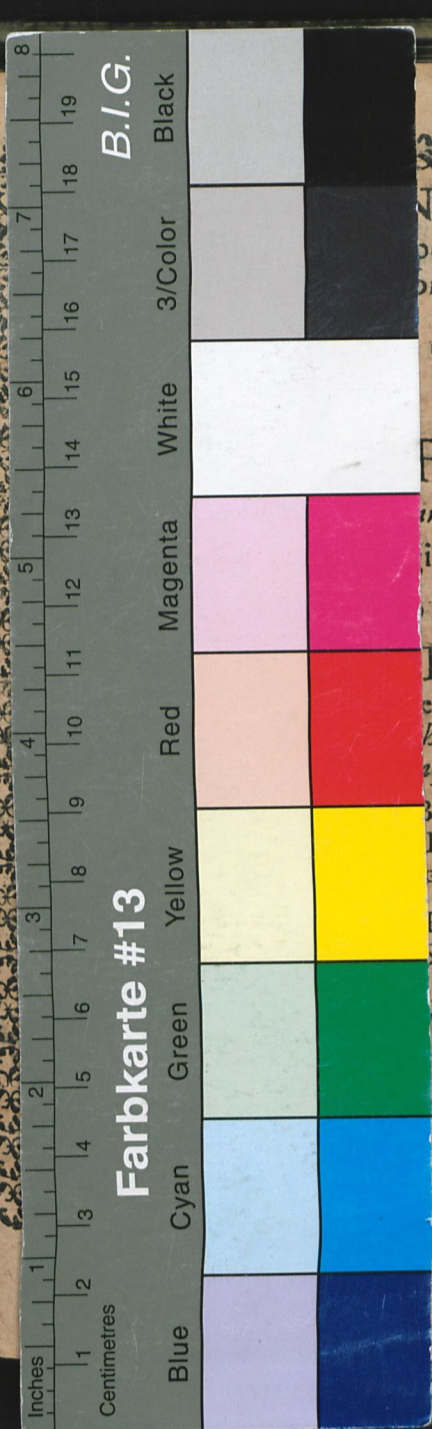
*Sed hæc pertractandi occasionem suo tempore largie-
tur DEUS; cui honor in seculum.*

A M E N.

Elen 29 Contentorum.

- Reho
17

17
NTHVS
periculofarum
onum.

TATE
PISCOPI,

initia
iente vires,

E

BERO D.

erint. VViteb.
heologia Doctorales
se fufcipient

UE MAGDEBURGEN-
D. Jacobi Paftor,
olæ Ephorus.

RMANUS, Ecclefia
Superintendens;

. Decembr. an 1628. horis
ianus,

GÆ
EN, ANNO 1628.